Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 255 (7. 344) 1990 йил 6 ноябрь, сешанба Баҳоси 3 тийин

⊙ Ахтям Шарифулин Тошкент тўқимачилик машинасозлиги заводининг таъмирлаш-механика цехида 1963 йилдан бери меҳнат қилиб келади. У топшириқларни ҳамиша белгиланган муддатда юқори сифатли қилиб бажаради.
СУРАТДА: моҳир фрезерчи Ахтям Шарифулин.
А. Хачатурян сурати.

Жумҳурият Олий Кенгаши Мурожаатномасини ўқиб

ДУНЁ ҚОЙИЛ ҚОЛУР ИТТИФОҚ БЎЛСАНГ

⊙ **Куни-кеча халқимиз матбуот орқали Ўзбекистон ССЖ халқ депутатларининг жумҳурият аҳолисига, ССЖИ Олий Кенгашига Мурожаатномасини ўқиб, эшитди. Унда билдирилган гаплар одамларни яна бир бор мушоҳада қилишга, миллатлар ўртасида муносабатнинг яхшиланишига ундаши табиий. Фикрлар эса хилма-хил. Мақсад бўлса бир. Одамлар осойишталигини асраш, халқлар бирдамлигини мустаҳкамлаш. Мухбиримиз ҳамшаҳарларимизнинг мазкур Мурожаатномада айтилган сўзларга муносабатини билиш мақсадида уларнинг кўпчилиги билан мусоҳаба уюштирди. Қуйида Сиз уларнинг дил сўзлари билан танишасиз.**

Валентина ЧМИХАЛОВА, кутубхоначи:

— Ўзим Туркманистонда туғилган бўлсам ҳам, умримнинг асосий қисми Тошкентда ўтаяпти. Турли миллат вакиллари билан тез тил топишиб кетаман. Шунинг учун бўлса керак миллат ажратган одамлар билан сира чиқишолмайман. Ўзбекми, яҳудийми, корейсми бир бўлак нонни бўлиб еганмиз. Ҳамма ҳам бир хил одам. Ҳамма ҳам тинч-тотув, аҳил яшашни истайди. Лекин кўнгли ёмон шундай кимсалар бор эканки, ана шу тинчлик ва дўстликка рахна солишни мақсад қилиб юрибдилар. Уларнинг бундай хом хаёли ҳеч қачон амалга ошмаслигига ишонаман.

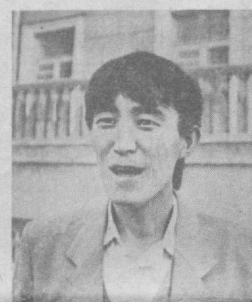

Тоғайтури ҚАЛЛИБЕКОВ, қорақалпоғистонлик меҳмон:

— Бир ойдан бери Тошкентдамиз. Пойтахтнинг гўзаллиги бизни мафтун этди. Ҳар хил миллат, турли тоифадаги кишилар ҳақиқатда кўпчилик экан. Бизнинг мухтор жумҳуриятда юздан ортиқ миллат вакиллари яшайди. Улар орасида 30 фоизи қорақалпоқлар, қолганлари рус тилида сўзлашувчи халқлар. Лекин ҳали бирор марта ҳам уларга кимдир тазйиқ ўтказибди дейилганини эшитганимиз йўқ. Меҳнат жамоасидами, қўни-қўшничиликдами, ҳамма бир-бири билан аҳил. Аслида ҳам шундай бўлиши керакда. Кеча тўғриси Мурожаатномани эшитиб олдинига ҳайрон бўлдим. Наҳотки ўзбекми, қозоқми ё бошқа миллат ўзи учун бошқа миллатга ёмон муносабатда бўлса? Ҳеч ўйлаб ўтирмай бўлмаган гапку, деб юборибман.

Ортиқбой АБДУЛЛАЕВ, филология фанлари номзоди:

— Тил ҳақидаги Қонун амалга ошиши учун, жумҳуриятимиз мустақиллиги учун курашаётган бир пайтда миллатлар ўртасида шундай бўлибди, деган гапнинг ўзи ноўрин. Ўзбек ҳеч қачон бировга бекорга озор бериб, ёмонлик раво кўрган халқ эмас. Бу халқнинг ичидан чиққан «Тош отганга ош отгин» деган нақлнинг ўзи гапимизнинг исботидир. У ҳамиша бола-чақасининг тинч-тотувлиги, осойишта яшаши учун интилади. Шундай миллатга нисбатан эса турли бўлмағур бўҳтонларнинг ёғдирилиши сира қўюшқонга сиғмайди. Шахсан мен буни ўзбекларга нисбатан ҳурматсизлик деб биламан. Ҳақиқий дўстлик амалий ишдан бошланади. Амалий иш эса ўзаро аҳиллик ва тотувликда рўёбга чиқади.

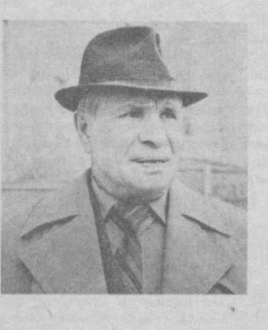

Алексей ПОДДОБНИЙ, пенсионер:

— Иссиқ жойларини ташлаб кетаётган одамларга ҳайронман. Яшаб турган жойларидан ўзлари кетадида, яна нолиб юради. «Қочоқлар» деган номни олувчи бундай кимсалар кундалик турмушимизда ҳатто модага айланиб қолди. Менимча, тинч-тотув яшашни истамаган кишилар шундай йўл тутишади.

«Ўзбеклар бошқа миллатларни ҳайдаяпти» ёки яна шу каби бошқа фитна гапларни чиқараётганлар миллатлар орасига зоғ солувчи фирибгарларнинг иши. Яхши ниятли одам ҳеч қачон бундай қилмайди.

Мурожаатда юртимиздан кўчиб кетаётганлар рус миллатига мансуб кишилар эмаслиги, балки улар бир пайтда зўрлик билан кўчириб келинганлар эканлиги айтилади ва унинг сабаблари кўрсатилади. Ҳақиқатан ҳам немис, қрим татар ва корейс каби миллатлар учун она-юртларига қайтиб кетиш улар бир умр орзу қилган тантанадир.

⊙ **МУҲАРРИРИЯТДАН: Ўйлаймизки, кўпчилик шу фикрда. Фаририддин Аттор айтганидек**
Ким агар дўстлар билан якдил бўлур,
Барча мақсуди анинг ҳосил бўлур.
Ўзбек халқи — байналмилал халқ. У буни ўз тарихида кўп бор исботлаб қўйган. Шундай эмасми?

Ўрта Осиёда ягона

⊙ **КЕЙИНГИ йилларда илмий йиғинларда, конструкторлик ижодкорлигида «дизайнер» деган ибора тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди.** Бу бежиз эмас, албатта. Бу ихтисослик саноатда бадиий безак сифатида ўзига кенг йўл топмоқда.

Шунга кўра дизайнерлик бадиий ижодиёт кадрларига бўлган талаб ортиб бормоқда. Эндиликда олий ўқув юртларида бу касб эгаларини кўплаб тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Тошкент машинасозлик илмгоҳида дизайнерлик ихтисослиги бўйича махсус курслар ташкил этилиши нур устига аъло нур бўлди.

Шуни айтиб ўтиш жоизки, бундай янгилик Ўрта Осиё жумҳуриятларида биринчи бўлиб мазкур олий ўқув юртида амалга оширилди. Илмгоҳнинг «Жаҳон маданияти ва дизайн» кафедраси янги ихтисосликни ўқитиш бўйича ўқув ҳужжатларини ҳозирлади.

Кафедра дизайнерга мослаштирилган ихтисослаштирилган маҳсулотларни очиш ишига яқиндан ёрдам беришни ҳам ўз зиммасига олди.

С. ОДИЛОВА.

МЕҲНАТКАШЛАР БАЙРАМ ДАСТУРХОНИГА

Улуғ Октябрь байрами кунларида пойтахтимиз аҳолиси дастурхони ноз-неъматларга янада сероб бўлади. Бундай олижаноб ҳимматни шаҳар деҳқончилик-саноат бирлашмаси ташкил этадиган мева-сабзавот ярмаркалари сотувчилари кўрсатишади.

Ярмаркаларга 850 тонна мева, 380 тонна узум, 3000 тонна сабзавот, 15000 тонна картошка ҳамда 600 тонна қовун-тарвуз маҳсулотлари келтирилади.

Тошкентликларни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлашга эришилмоқда, — деб ҳикоя қилади бирлашма раисининг ўринбосари Ж. Абдусаломов. — Бу эзгу вазифани бажаришда жумҳуриятимизнинг деярли барча вилоятлари иштирок этаётир. Айниқса ёз ойларида ҳосил ортган карвонларнинг кети узилмади.

Байрам арафасида очиладиган ярмаркага алоҳида тайёргарлик кўрдик. Энг муҳими, харидорни сифатсиз маҳсулот билан ранжитмаслик чоралари кўрилди. Шаҳримиздаги 15 га яқин кўча ва майдонларда ўтказиладиган мазкур ярмаркага районлардаги улгуржи-чакана мева-сабзавот комбинатлари бош бўлишади.

Жумҳуриятимизнинг тўққизта вилоятидан келадиган ноз-неъмат карвонлари ўз маҳсулотларини вақтида сотишлари учун барча қулайликлар яратиб қўйилди. Андижон, Наманган, айниқса Тошкент вилояти деҳқонлари юборган ноз-неъматлар шаҳарликларга ҳамма вақт ҳам манзур бўлиб келган. Бу сафар Тошкент вилоятидан энг кўп — 1920 тонна сифатли маҳсулот келтириб сотилади.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Тонгги рўзномаларда

⊙ **Тайёргарлик комиссияси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети II пленумининг топшириғига биноан ишлаб чиқилган ва Марказий Комитет Бюроси маъқуллаган Ўзбекистон Коммунистик партияси Уставининг лойиҳасини партия ташкилотларида муҳокама қилишни тавсия этди. Мазкур Устав лойиҳаси матни бугун жумҳуриятимиз рўзномалари саҳифаларида эълон қилинган.**

Бу ҳужжатнинг жумҳурият коммунистлари XXII съезди иккинчи босқичининг муҳокамасига киритилиши зарурати иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг КПСС XXVIII съезди мустаҳкамлаб берган янги мақомидан ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг ўз дастурий ва норматив ҳужжатларини мустақил сиёсий ташкилот сифатида ишлаб чиқиш ҳуқуқидан келиб чиқади.

Тубислоҳот одимлари

Сифат учун ҳамма қайғуради

ИШЛАБ чиқариш соҳасида муаммонинг чеки бўлмайди. Шунингдек, бизнинг корхонамиз ҳам бундан мустасно эмас.

Мана кўп йиллардан бери фойдаланиб келинаётган дастгоҳларимиз тобора яроқсиз бўлиб бормоқда. Шунинг учун ҳам механика-йиғув цехида бирмунча ўзгаришлар қилишга киришдик. Бу айни пайтда бозор иқтисодиётига ўтиш олдидан қилинаётган дастлабки тадбир десак ҳам бўлади.

Цехимизда турли миллатга мансуб 326 киши меҳнат қилади. Уларнинг асосий бажарадиган юмушлари қишлоқ хўжалик машиналари учун узеллар тайёрлашдан иборатдир.

Ишимиз мезони бошқа корхоналардан олиб келинадиган подшипник, айлана тишли ғилдирак ва қуймаларнинг қай тарзда келишига боғлиқ. Корхоналарни санаб ўтаман: улар Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, Чирчиқ қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, Ленинобод ва Львов қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналаридан иборатдир. Мана шу бирлашмаларга биз узлуксиз редукторлар юбориб турамиз. Аммо ушбу корхоналардан ҳам бизга келадиган хом ашёлар баъзан кечикиб, баъзан эса сифатсиз келиши ишимизга салбий таъсир этади. Лекин наилож, ишлашга мажбурмиз. Чунки корхонамиз ишлаб чиқарадиган маҳсулотнинг 40 фоизини бизнинг цехимиз беради.

Цехимиз икки корпусдан иборат бўлиб, унда 20 дан ортиқ бригада меҳнат қилади. Бу жамоалар ўртасида социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилган. Беллашувнинг сўнгги якунига кўра Турсун Назаров, Нурилла Ғуломов, Константин Тен, Тўлқин Саломовлар бошлиқ бригадалар яхши натижаларни қўлга киритишди. Улар режаларини 100 фоиздан ошириб адо этдилар.

Мусобақа шартида қуйидагиларга катта эътибор бериш керак. Булар — режани ўз вақтида ва сифатли қилиб бажариш, хом ашёни тежаш, тозаликка риоя этишдан иборат бўлган талаблардир. Мана шу жиҳатлар қайси бригада томонидан тўлиқ адо этилсагина у мусобақа пешқадами саналади.

1991 йилдан бошлаб ишлаб чиқараётган редукторларимиз сифатли бўлиши учун ишимизга баъзи ўзгартишларни киритишни мўлжаллаб турибмиз. 10-механика йиғув цехи ижара пудрати асосида ишлашга ўтади. Бу усул ишчиларимиз учун маъқул келади, деб ўйлайман. Чунки иш ҳақи муаммоси, иш шароитини яхшилаш, тайёр маҳсулотга белгиланадиган нархларни кўриб чиқиш ва бошқа шунга ўхшаш ишлаб чиқаришга оид муаммолар ҳал этилади. Яна бир томони шартнома асосида хом ашё олиниб, тайёр маҳсулот сотилади.

Бундан ташқари ГФРликлар кўмаги асосида дастгоҳлар ўзгартирилмоқда. Ҳозир пайванд ишлари олиб борилияпти. Агар бу ускуналар фойдаланишга топширилса, унда биз ҳозирги ишлаётган ўнта дастгоҳдан воз кечамиз. Сабаби германияликлар қураётган дастгоҳлар умумлашган, шовқини кам. Ўша ўнта дастгоҳ бажарадиган ишни бир дастгоҳ бажаришга қодир.

Мана шу ишлар кенг йўлга қўйилса биз кераксиз ускуналарни бошқа корхоналарга сотиб юборамиз. Ана унда цехимиз эски жиҳозлар учун тўланадиган солиқлардан ҳам ҳоли бўлади. Даромад эса иқтисод қилинади.

Бизда бир яхши одат бор — бу ўз-ўзини назорат қилиш, яъни ишчи ўзи тайёрлаган маҳсулотга ўзи жавобгар бўлади. Исмат Каримов мана шундай хислатли ишчилардан. Унинг шахсий тамғаси ҳам мавжуд. Редуктор тайёрлашда Ботир Икромовга етадиган уста йўқ. Шунингдек Дилшод Матёқубов ва Сергей Кунунсларнинг тайёрлаган редукторларига йил давомида бирор марта ҳам эътироз билдирилгани йўқ.

Бир сўз билан айтганда, цехимизга ажойиб инсонлар тўпланишган. Улар ёшларидан, миллатларидан қатъий назар ҳамиша сифатли, харидоргир маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қилишади.

Н. БАРАТОВ,
Тошкент агрегат заводи 10-цехи бошлиғининг ўринбосари.

ҲИНДИСТОН БИЛАН ҲАМКОРЛИК

ТОШКЕНТДАГИ «Интурист» маданий-ахборот марказида «Юнитед Интернэшнл» Совет-Ҳиндистон янги қўшма корхонасини таништириш маросими бўлиб ўтди. Фуқаро авиацияси Ўзбекистон бошқармаси билан Ҳиндистондаги «Виптрон» фирмаси бу қўшма корхонанинг муассислари бўлишди.

— Қўшма корхонанинг фаолият доираси жуда кенг. У рўзғор техникасидан тортиб компьютерларгача ишлаб чиқаради, — деб ҳикоя қилади фирма вакили С. Бибҳакар. — Биз Ўзбекистонга электрон техниканинг бутловчи қисмларини етказиб бериш ва уларни йиғиш ниятидамиз. Маҳсулотнинг тахминан ўттиз фоизи чет элга жўнатилади, қолгани эса иттифоқ ички бозорида сотилади. Кейинчалик бутловчи ва электрон қисмларни бевосита жумҳуриятнинг ўзида тайёрлашни йўлга қўйиш ва шу тариқа маҳсулотнинг таннархини пасайтириш режалаштирилган. Бундан ташқари қўшма корхона технологиялар ишлаб чиқиш ва программавий таъминлаш билан шуғулланади. Бу жаҳон бозорида анча қиммат турадиган «мол»дир.

— Бу масала юзасидан ҳозирнинг ўзидаёқ Германия, Бельгия, Сингапур билан дастлабки тарзда шартлашиб олинган, — дейди қўшма корхона директори Н. Латипов. — Мутахассисларимиз улар учун бир қанча таклифлар тайёрлашди. «Юнитед Интернэшнл»нинг фаолияти тўғрисида яна икки оғиз қўшимча қилмоқчиман. Электрон техникасини ишлаб чиқариш — асосий йўналишдир. Бундан ташқари биз трикотаждан турли маҳсулотлар ишлаб чиқарамиз. Бунинг учун маҳаллий ва Ҳиндистондан келтириладиган хом ашёдан фойдаланиш мўлжалланмоқда. Қўшма корхона доирасида мутахассислар тайёрлаш халқаро маркази ташкил этилмоқда. Аспирантлар ва докторантларнинг аксарияти — араб мамлакатлари ва Жануби-Шарқий Осиёдан келган ёш мутахассислардир. Биз Тошкентдаги учта олий ўқув юрти билан шартнома туздик. Ўқитиш шу олий ўқув юртлари базасида олиб борилади. Тингловчиларнинг қарийб йигирма кишидан иборат дастлабки гуруҳи қабул қилинди.

Алоҳида бир йўналишда хайрия фаолияти олиб борилади. Биз ўз имкониятларимизни чамалаб кўриб, болалар уйлари ва интернатлар эҳтиёжлари учун, шунингдек жумҳуриятнинг камбағал аҳолиси учун ҳар йили бир ярим миллион сўмгача ҳамда валюта билан икки юз минг сўм атрофида пул ажратишга қарор қилдик.

Фуқаро авиацияси жумҳурият бошқармасининг бошлиғи Г. Рафиқов Ҳиндистоннинг «Виптрон» фирмаси билан ўзаро муносабатлар қандай ўрнатилганлиги тўғрисида гапириб берди.

— Биз қўшма корхона ташкил этиш тўғрисида анчадан бери ўйлардик. Бу масалани пухталаштириш жараёнида биз «Виптрон» фирмаси билан алоқа боғладик. Кўп ўтмай бу фирма билан келишиб олдик. Ҳиндистонлик ҳамкасбларимизни бизнинг самолётларимиз Деҳли, Куала-Лумпур, Сингапурга қатнай бошлаганлиги қизиқтириб қолди, чоғи. Бизнинг бошқармамиз қўшма корхона ташкил этилишидан манфаатдор. Авиациянинг самарали ишлаши учун барча бўлинмалар компьютерлаштирилиши зарур. Ўз томонимиздан биз ишлаб чиқариш базасини тақдим этдик. Мутахассислар топиш муаммо эмас — қўшма корхона ишида ҳисоблаш марказимизнинг мутахассислари иштирок этишади.

Қўшма корхонани таништириш маросимида унинг Душанбедаги «Ховар ТТ» бўлими ҳам таништирилди. Шу корхона рассомлари ва моделчилари яратган либосларнинг ўзига хос тўпламлари намойиш этилди. Яқинда Олмаотада бўлиб ўтган «Шарқ модаси» фестиваль-конкурсида «Ховар ТТ»нинг тўпламлари биринчи ўринни эгаллади, — деб якунлайди ўз хабарини ЎзТАГ мухбири М. Гарбузенко.

Нон дўкони

⊙ **«ЧИЛОНЗОР-30» пойтахтдаги янги қурилаётган мавзелардан бири ҳисобланади.** Ҳали бу мавзеда аҳоли яшаши учун зарур бўлган барча қулайликлар яратилганича йўқ. Яқинда у ерда нон дўкони иш бошлади. Илгари мавзедаги аҳоли нон сотиб олиш учун узоқларга қатнашга мажбур эди. Эндиликда иссиқ, юмшоқ нон харид қилиш учун сарсон бўлишга ҳожат қолмади. Яратилган бу қулайлик кўпчиликни хурсанд қилди. Келгусида ана шу дўкончада сут маҳсулотлари савдосини ташкил этиш ҳам мўлжалланмоқда.

Д. САЪДУЛЛАЕВ.

«Лола» шодиёнаси

⊙ **ЛОЛА» деб аталган бу болалар дастаси янги тайёрлаган концерт илк бор Тошкентдаги 154-мактаб саҳнасида янгради.** Н. Крупская номидаги кашшофлар ва ўқувчилар саройида фаолият кўрсатаётган мазкур бадиий ҳаваскорлик жамоаси ана шу жозибали томошани жумҳурият кунига бағишлаб тайёрлашган эди.

Мактаб залида нишонланган ушбу тантана шодиёнасида шаҳримиздаги 125-мактаб драма тўгараги саҳналаштирган «Келинлар қўзғолони» спектаклидан парчалар ҳам кўрсатилди. 218-мактабнинг ёш истеъдодлари «Шеърият гулдастаси» дастури билан шодиёна қатнашчиларини хушнуд этдилар. 2-мактаб-интернат ёш раққосларининг чиқиши ҳам илиқ кутиб олинди.

С. ОБИДОВА.

⊙ Тошкентдаги «Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ойлик режаларини ортиғи билан бажармоқда. Бунда Шарқия Лутфуллаева каби илғор ишчиларнинг муносиб ҳиссаси бор.
СУРАТДА: илғор каштачи Шарқия Лутфуллаева.
Х. Солиҳов сурати.

Тошкентликлар учун

⊙ **ТОШКЕНТ шаҳар пассажир транспорти Бош бошқармасига мамлакатимизнинг турли шаҳарларидаги корхоналарда тайёрланган ҳар хил маркадаги автобус ва енгил такси машиналаридан келиб турибди.** Байрам арафасида «ПАЗ—3205» ва «ЛиАЗ—695» маркали қулай автобуслардан йигирма бешта келтирилди.

БУГУН ана шу машиналар шаҳримиз йўловчилари хизматига чиқарилди. Бошқарма йил бошидан бери шу кунгача 243 та автобус ва 526 та «Волга» енгил такси машиналаридан олди. Буларнинг ичида бу йилдан бошлаб ишлаб чиқаришга жорий этилган 20 ўринли «КАВЗ—3270» маркали автобуслардан ўнта бор. Бундан ташқари Венгрияда тайёрланган «Икарус — 260», «Икарус — 263» маркали кўп йўловчилар кетадиган машинадан ўн бешта бор.

«БЕҲЗОД» ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

⊙ **БУГУН Улуғ Октябрь инқилобининг 73 йиллиги арафасида София шоҳ кўчасида «Беҳзод» қаҳвахонаси ҳамшаҳарларимиз хизматига топширилди.**

Ўн беш кишидан иборат бўлган қўли гул ошпазлар томонидан тайёрланган норин, мочкичири, мампар, нохотшўрак, қовоқ сомса каби таомлар билан савдо қилинади.

Қаҳвахона ички безаклари ва ташқи мармар деворлари билан ҳам кишини ўзига тортади. Айниқса тўрт, олти хўранда учун мўлжалланган алоҳида, алоҳида айвонлар дид билан безатилган. Бу ерга ташриф буюрган ҳар бир хўранда унутилиб борилаётган лаззатли таомларимиздан тановул қилиб, ошпазлар шанига тасаннолар айтади. Сизга ёқимли иштаҳа тилаймиз.

АНВОЙИ ГУЛЛАР

⊙ **МАНЗАРАЛИ боғдорчилик шўро хўжалиги шаҳримиздаги «Тошкент гуллари» фирмасига қарашли йигирма учта дўконга ҳар куни 70—80 мингга яқин ранг-баранг гуллар етказиб бермоқда.**

БУГУН — байрам арафасида хўжалик меҳнаткашлари йирик навли хризантеманинг уч хил — новвот, қизил, оқ рангидан 25 минг дона, чиннигулдан 23 минг дона, майда ҳар хил кўринишдаги гуллардан 30 минг дона ва тувакда ўстирилган гуллардан олти минг дона етказиб берди.

Бундан ташқари Ватанимиз пойтахти — Москва ва Ленинградга ўн мингта ҳар хил гуллар юборилди.

Р. НУРИЛЛАЕВ.

Яқинда мухбиримиз Тошкентдаги йирик ишлаб чиқаришлардан бири — Ўзбекистон тўқимачилик машинасозлиги бирлашмасида бўлиб корхона ишчи-хизматчиларининг бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш борасида тайёргарлик ишлари ҳақидаги фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди. Қуйида бирлашманинг ўзида ташкил этилган «Давра столи» атрофидаги суҳбатни диққатингизга ҳавола этамиз.

Бошқариладиган бозор иқтисодиёти бўсағасида

ТАНГЛИККА АҚЛ КЎЗИ БИЛАН

МУХБИР: Ўзингизга маълум, ҳозирда кўпгина жумҳуриятларда ва бутун мамлакатда иқтисодиёт ва умуман ижтимоий-сиёсий система тушиб қолган танглик ҳолатидан чиқиш йўллари зўр ғайрат билан фаол равишда қидирилмоқда. Жумладан, бугунги кунда бизнинг Ўзбекистонимиз олдида ҳам жумҳуриятимизнинг фаровонлиги, унинг одамлари манфаатлари ҳақидаги ғамхўрлик мақсадини кўзловчи муаммолар талайгина. Шу маънода беш мингдан зиёд ишчи-хизматчи меҳнат қилаётган сизнинг бирлашмангизда ҳам меҳнаткашларнинг турмуш даражаси ва уни янада яхшилаш борасида мавжуд муаммолар қандай ҳал этилаяпти, ишчилар мамлакатда бўлаётган туб ўзгаришларга қандай муносабат билдирмоқдалар?

В. П. КРАВЧЕНКО, бирлашма партия қўмитасининг котиби:

— Бозор иқтисодиёти ҳақида сўз юритадиган бўлсак, аввало шуни айтиш керакки, бугунги кунда истеъмол бозоридаги вазият кундан-кунга кескинлашмоқда. Айниқса бу озиқ-овқат мисолида яққол кўзга ташланяпти. Халқимизда «Аввал иқтисод, кейин сиёсат» деган гап бор. Шундай экан, бу шубҳасиз, бизнинг ишчи жамоамизда ҳам ўз аксини топаяпти. Айни вақтда дўконларда нимаики танқис бўлса, ишчилар ҳам биздан шуни талаб қилишяпти. Тўғри, ҳозир бутун мамлакат иқтисодиётида мураккаб вазият юзага келган. Уларга нисбатан бизнинг жумҳуриятимизда аҳвол бирмунча яхшиланиб бораяпти. Жумладан, маҳаллий Кенгашлар ва меҳнат жамоаларининг ғайрат-шижоати туфайли маҳсулот ишлаб чиқаришни анчагина кўпайтиришга эришилди. Жумҳуриятимизда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўтган тўққиз ой мобайнида 2,7 фоизга, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш эса 7 фоизга кўпайди. Бунда шубҳасиз, бирлашмамиз жамоасининг ҳам муносиб улуши бор. Яхшиси бу ҳақда цех бошлиғи Салим Саъдуллаевичнинг ўзи гапира қолсин.

С. АБДУРАШИДОВ, бирлашма халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш цехининг бошлиғи:

— Ҳа, чиндан ҳам ишчи-хизматчиларимиз халқимизга кўплаб зарур рўзғорбоп буюмлари етказиб бериш борасида қизғин меҳнат қилишаяпти. Ҳозир бизда уй-рўзғор учун зарур бўлган қозон, гўшт қиймалагич, угракескич, товуқ димлаш қозончаси, мева шарбатини сиқиш ва турли хил печенье формалари учун мўлжалланган асбоб, электронасос ҳамда электр гўшт қиймалагич каби 35 турдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Маҳсулотларимизга талаб ҳам тобора кўпайиб бораяпти. Бу буюмлар асосан пойтахтимиз аҳолисига ҳамда қўшни республикаларга жўнатилади. Яқинда биз электр гўшт қиймалагичга бўлган кўплаб талабни ҳисобга олиб, «Курганприбор» заводи билан ҳамкорликда шартнома туздик. Ўтган сентябрь ойида шундай қиймалагичлардан 2 мингга яқин ишлаб чиқарилди. Ўйлаймизки, унинг ҳар томонлама қулайлиги, бир йўла бир неча иш жараёнини бажариши албатта рўзғорда жуда қўл келади. Шу йил охиригача яна 13 мингдан зиёд аҳа шундай асбобдан ишлаб чиқариш режамиз бор.

Ютуқлар билан бирга баъзи муаммолар ҳам йўқ эмас. Жумладан, жамоамизда ишчи кучи етишмаслиги, цехнинг кадрлар билан тўла таъминланмаганлиги ишга катта халал бермоқда. Менимча, бизнинг бирлашма учун ҳам ёш ишчи-кадрлар тайёрлаш ўчоқлари ташкил этиш вақти аллақачон етган.

МУХБИР: Ҳақ гап. Кадрлар қўнимсизлиги пойтахтимизнинг барча корхоналари учун муаммо бўлиб қолаяпти. Лекин, шуни ҳам алоҳида таъкидлаш лозимки, тўқимачилик машинасозлиги бирлашмаси жамоаси ҳозирда мавжуд ишчи кучидан оқилона фойдаланиб, қатор йиллардан буён илғорликни қўлдан бермай келмоқда. Жамоа ўтган йилдан буён муттасил жумҳурият машинасозлик вазирликлари ўртасидаги мусобақада ғолиб бўлиб келяпти. Бу йил ҳам ўтган уч квартал мобайнида энг ғолиб деб топилди. Корхонада барча кўрсаткичлар, шартнома мажбуриятлари бажариб келинмоқда. Ишчи-хизматчиларнинг ойлик иш ҳақи муттасил ошиб, уларнинг моддий турмуш шароити яхшиланиб бормоқда. Бундан уч йил муқаддам хўжалик ҳисобига ўтиб иш бошлаган бу жамоа эндиликда ижара пудратига ўтиш учун ҳозирлик кўрмоқда. Бироқ, бирлашмада ҳам ишчиларнинг унумли меҳнати учун халал бераётган ва ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар ҳам йўқ эмас. Чунончи ишчи-хизматчиларнинг моддий-маиший турмуш даражасини кўтариш, уларнинг иш шароитини янада яхшилаш борасида ҳал қилинадиган ишлар бўлса керак, тўғрими?

О. НИЁЗОВ, бирлашма партия қўмитаси котибининг ўринбосари:

— Гапнинг очиғи, ўзим ҳам ишчи синфидан чиққанлигим учун ишчиларнинг бугунги аҳволини яхши тушунаман. Бизда ҳозир тўқимачилик машиналари ишлаб чиқариш учун зарур бўлган хом ашё етишмовчилиги муаммоси ҳам мавжуд. Яширишнинг ҳожати йўқ, шартнома тузилган корхоналар кўпинча зарур буюмларни ўз вақтида етказиб беришмайди. Комплектлаш ускуналарининг етишмаслиги бизни анчадан бери қийнаб келади. Мана масалан, оддий тахтани олайлик. Ёғочни қайта ишлаш заводи шундоққина ёнимизда жойлашган. Ўша ердан ҳам тахтани кўпинча ўз вақтида ва нархига сотиб ололмаймиз. Сабаби, агар ўз нархига олинадиган бўлса, ҳамма қатори узундан-узоқ навбат кутиш керак. Бундай шароитда режадан ортда қоламиз. Хўш, нима қилиш керак? Албатта, ошиқча нарх билан олишга мажбурмиз. Турдош корхоналар билан тузилган шартномаларнинг ўз вақтида бажарилмаётгани оқибатида бутун корхона аҳли азият чекишмоқда. Хом ашё етарли бўлмагач, иш ҳам унумли бўлмайди, албатта.

Т. ЁҚУБОВА, кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш цехининг кекса ишчиси:

— Қарийб ўттиз йилдан буён шу цехда ишлайман. Ўғлим Анвар ҳам йигирма йилдан буён ёнимда, созловчилик қилади. Шу даврда жуда кўп ўзгаришлар бўлди, янги маҳсулотлар тури кўпайди, сифати ошди. Табиийки, бизнинг маҳсулотларимизга халқнинг бўлган талаби ҳам сира камайгани йўқ, аксинча ортиб бораяпти. Аммо, кўп ҳолларда хом ашёларнинг етишмовчилиги ишимизга тўсиқ бўлаяпти.

Яна бир нарса ҳақида гапирмоқчиман. Анчадан бери бизга гўшт маҳсулотлари келтирилмаяпти. Бу ҳақда маъмурият қайғурмаса ким қайғуради.

А. СОДИҚОВ, бирлашма касаба уюшмаси раисининг ўринбосари:

— Бу гапда жон бор. Ростдан ҳам кўп вақтдан бери корхонага гўшт маҳсулотлари келтирилмаяпти. Айниқса байрамларда ишчиларни нима билан хурсанд қилишни билмаймиз. Корхона билан шартнома тузган ёнимиздаги Фрунзе савдо марказининг озиқ-овқат бўлими ҳам деярли ҳеч нарса етказиб бермай қўйди. Ҳозирда фақат доимий равишда балиқ маҳсулоти сотилмоқда, сабзавот дўконларимиз ишлаб турибди.

Ишчиларнинг маънавий рағбатлантирилиши масаласига келсак, ишлаб чиқариш илғорлари албатта мукофотланмоқда, лекин менинг ўйлашимча, ҳозирда нима учундир социалистик мусобақанинг роли пасайиб кетди. Эндиликда унинг ролини кўтариш зарур.

Маълумки, бизда меҳнат икки сменада ташкил этилган. Иккинчи сменамиз тунги соат 12 дан 40 минут ўтганда тугайди. Бу вақтда шаҳар транспорти ҳам анча камайиб қолади ва натижада ишчилар уйларига кетишда анча сарсон бўлиб қолишмоқда. Корхонадаги мавжуд ажратилган автобуслар сони жуда кам. Шундай бўлгач, ишчилар эътирози ошмоқда.

МУХБИР: Бугунги кунда янги техника ишлаб чиқаришлардан жадал ўрин олмоқда. Лекин, корхоналардаги ҳанузгача ишлатиб келинаётган 20-30 йиллик ускуналар мавжудлигидан ҳам кўз юмиб бўлмайди, албатта. Демак, мазкур бирлашмада ҳам ҳали эски машина ва ускуналарнинг кўплаб миқдорда ишлатилаётгани ҳеч кимга сир бўлмаса керак?

В. П. КРАВЧЕНКО: Ҳа, албатта. Биз ҳам ҳали-ҳануз эски машиналарда иш юритаяпмиз. Буннинг яширадиган ери йўқ. Сабаби, юқорида айтганимиздек, янги техника, янги ускунани кўпайтириш учун кўп маблағ зарур. Ҳозирда баъзи цехлар замонавийлаштирилмоқда, ишчилар талабига жавоб бера оладиган янги ускуналар оз миқдорда бўлса-да ўрнатилмоқда. Бирлашмамиз бугунги кунда ойига 600 миллиондан зиёд тўқимачилик машиналари ва ускуналарини етказиб бермоқда. Ишлаб чиқарган ускуналаримиз қўшни тўқимачилик комбинатида унум билан ишлатилмоқда. Жумҳуриятимиз аҳолисини кийинтиришдек олижаноб ишга муносиб улуш қўшаётганимиздан мамнунмиз.

●

Ҳа, тошкентлик машинасозлар меҳнати, улар амалга ошираётган ишлар чиндан ҳам таҳсинга сазовор. Шунингдек, ишчи-хизматчилар таъминоти, уларнинг моддий-маиший турмуш шароитлари ҳам кундан-кун яхшиланиб бормоқда. Шу ўринда ишчилар учун хизмат кўрсатаётган тиббиёт-санитария қисми, 100 ўринли санаторий-профилакторий, болалар боғча ва яслилари, Чимён тоғ ёнбағрида жойлашган хушманзара пионерлар лагери, дам олиш зонаси, корхона ҳудудида ишчилар учун яратилган бир қатор қулайликлар, жумладан, озиқ-овқат ва сабзавот дўконлари, ошхона ва кафе ҳамда соғломлаштириш пунктлари ишини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Бир сўз билан айтганда, бирлашма ишчи-хизматчилари унумли меҳнат қилиш билан бирга мазмунли дам олишни ҳам билишади. Улар мамлакатимиз ва жумҳуриятимизда бўлаётган улкан иқтисодийислоҳотга ҳам, ҳозирги юзага келган танг аҳволга ҳам ақл кўзи билан қараб, ижодий ёндошишмоқда.

Давра суҳбатини
З. ДЎСМУҲАМЕДОВА
ёзиб олди.

САЛТАНАТ Тўлаганова Тошкентдаги 9-шиналарни таъмирлаш заводида 20 йилдан бери самарали меҳнат қилиб келади. У корхонанинг энг яхши ишчиларидан бири сифатида тилга олинади.

ШАҲРИМИЗДАГИ электр рўзғор буюмлари заводида мураббийлар ҳаракатига кенг ўрин берилган. Сиз суратда корхонанинг мураббий ишчиси Мавжуда Маннопова билан унинг шогирди Озода Ғозиевани иш устида кўриб турибсиз.

Т. Каримов суратлари.

Тошкент трамвайининг 90 йиллиги олдидан

ҲАЙДОВЧИ ХАДИЧАХОН

УШАНДА дов-дарахтлар куртак чиқариб, бодом ва ўриклар гуллаган пайт эди. Оқшомда уйга қайтган Абдулазиз ака ҳордиғини ёзиш учун кўрпачага чўзилди. Меҳрибон қизи Хадичахон иккита болишни унинг ёнбошига қўйди. Опаси Насибахон билан бирга дадасига ниманидир гапирмоқчи бўлди. Лекин онаси Ҳабиба аянинг ишораси билан жим қолишди.

— Ҳа, она қизим, менга ниманидир айтмоқчи бўляпсан шекилли? — Абдулазиз акаийманиб турган қизларини ёнига ўтказди. — Хўш, нима гап ўзи, қизалоқларим?

— Адажон хафа бўлмангу... троллейбус ҳайдовчиликка ўқимоқчиман.

Хадичахон кўпдан юрагида туғилган орзусини айтди.

Орага сукунат чўкди. Ҳабиба ая лабини тишлаганича турмуш ўртоғига боқар эди. Абдулазиз ака ичидан хўрсинди.

— Опанг Насибанинг трамвай ҳайдагани етмайдими? Деҳқон оиласидан ҳам дўхтир чиқсин дея орзу қилардим. Сен ҳам...

— Қиз болага шу ҳам касбми? Троллейбус ҳайдашни эркакларга чиқарган. Қўлинг косов, эгнингдан мой ҳиди анқиб туради. — Ҳабиба ая чимирилди.

— Аяжон касбнинг ёмони йўқ. Мен аёл бошим билан трамвай ҳайдайманку. Айтингчи, бошқалардан қаерим кам? Уй-рўзғорим бут, кийимларим шай, турмушим яхши. Бунинг устига депутат бўлдим, орден билан мукофотландим. — Насибахон онасининг ёнига сурилди. — Тунов куни сумкангизни троллейбусда қолдириб кетганингиз эсингиздами? Ҳайдовчи аёл «ҳой-ҳойлаб» тўхтатганида ўзингиз қандай дуо қилдингиз.

— Энди қандоқ қиламан, дадаси, менам дўхтир бўлар деб юрувдим.

Онаизор қизининг кўзларига илтижо билан боқди. Абдулазиз ака яна хаёлга берилди. Кўзлари намланди, қизининг сочларини силади.

— Майли, мен розиман.

Опа-сингиллар меҳрибон адажонларининг бўйнидан маҳкам қучиб олишди.

...Бир-биридан ширин олти боласи — Дилшод, Жамшид, Нигора, Мавлуда, Муножот, Дилмуродларни оқ ювиб, оқ тараган меҳрибон она — Хадичахон шаҳримизнинг кенг асфальт йўлларида троллейбус ҳайдайди. Кўринишидан «баҳайбат, узун уй»ни ғилдиракдек бақувват рулини чапдастлик билан бошқаради.

Умр оқар дарё экан. Бундан 20 йил илгари опаси Насибахоннинг трамвай бошқаришига дил-дилидан ҳаваси келиб юрган Хадичахон троллейбус ҳайдашни авариясиз юрувчилар устаси Эргаш Ниёзалиевдан пухта ўрганиб олди.

Троллейбус бошқаришнинг нимаси ёмон? Бу ҳунарга меҳр қўйилса ҳар қандай нозик бармоқларга бошқариш чамбараги бўйсунади. Ойлик маоши ҳам жойида: 250-300 сўм. Яқинда жумҳурият Президенти И. А. Каримовнинг электр транспорти ҳайдовчилари билан учрашуви кўпгина муаммоларни ҳал этди. Ҳайдовчиларнинг иссиқ овқат билан таъминланиши баробарида аёллар 50, эркаклар 55 ёшдан пенсияга чиқиши муаммоси ҳал этилди. Ҳайдовчиларнинг дам олиш уйи, санаторий ва тиббий даволаниш масканларида соғлиқларини тиклашга тўлиқ имконият яратилиши катта ғамхўрлик эмасми?

Хадичахон ана шу қулайликлар ҳақида ўйлар экан охирги бекатга етиб келганини ҳам сезмай қолди. У салонлар орасталигини яна бир бор кўздан кечирди. Троллейбус кабинасига кириб педални охиста босди. 2356-номерли машина «Россия» меҳмонхонасидан Дўмбиробод сари ўз ҳаракатини бошларкан микрофон орқали ҳайдовчи аёлнинг маъсум овози янгради:

— Ҳурматли йўловчилар, кейинги бекат — «Модалар уйи». Йўлингиз бехатар бўлсин!

Ўша оддий деҳқон қизи Хадичахон Бекмуродова орзусига етишиш, севган касбига эришиш ниятида нурафшон ва сермашаққатли йўлларни босиб ўтди. Эндиликда уни ҳамма устоз ва мураббий сифатида ҳурмат қилади. Моҳир ҳайдовчининг ўнлаб шогирдлари турли маршрутларда одамларнинг узоғини яқин қиляптилар.

Хадичахон меҳнат қилаётган 16-троллейбус маршрути йўловчилар манзилини яқин қилишда алоҳида афзалликларга эга. Масофаси 9,5 чақиримлик йўлни 34 минутда босиб ўтиш, 18 та бекатни микрофон орқали эълон қилиб бориш, машиналар ҳаракати оралиғини 6-7 минутдан оширмай сақлаш ҳайдовчилардан юксак интизом ва маҳорат талаб этади. Бу эса Ленин — Фрунзе — Чилонзор ноҳиялари аҳолисига троллейбус хизматини яхшилашда қулай имкониятлар яратмоқда.

— Кайфиятга кўп нарса боғлиқ, — дейди биз билан суҳбатда Х. Бекмуродова. — Эрталабдан чеҳрангизда табассум ўйнаса иш унуми зиёда бўлади. Шу сабабли кишилар қалбида, чеҳрасида бир олам қувонч кўрсам, қувонч улашсам, дейман.

Сиртдан қараганда оддий, лекин машаққатли ва шарафли касбни Хадичахон ҳам 20 йилдан бери эъзозлаб келяпти. Меҳнаткаш аёлнинг яна бир орзуси — ардоқлаган касбини фарзандларига ҳам ўргатишдир.

Ф. АБДУРАҲИМОВ,

кўп нусхали «Мотор» рўзномасининг муҳаррири.

«ЭҲСОН» ДЎКОНИ

Ўзбекистон ССЖ Раҳмшафқат ва саломатлик жамғармаси ҳамда шаҳар Фрунзе ноҳияси ижроқўми ташаббуси билан жумҳуриятимиз пойтахтида «Эҳсон» дўкони очилди. Ёлғиз яшайдиган, арзимаган нафақа оладиган кексалар ҳамда кўп болали оилалар арзонга, айрим ҳолларда хатто текинга ўзлари учун зарур буюмларни олишлари мумкин.

СУРАТЛАРДА: Антонина Михайловна Борисовская дўкон мудири Абдулла Пўлатович Пўлатовнинг ёрдамида ўзига кўйлак танлаб олди; нафақа олувчи Суриня Миннгалимовна Минниахметова.

А. Рисқиев (ЎзТАГ) суратлари.

Шарҳчи сатрлари

ЯЛҚОВЛИККА ҚАНДАЙ БАРҲАМ БЕРИШ КЕРАК?

АГАР биз ишларимизни худди ҳозиргидек давом эттираверсак, мамлакатни тангликдан олиб чиқишнинг жуда зўр, ниҳоятда қатъий тадбирлари ҳам, бозор муносабатларининг жонга оро кирувчи йўллари ҳам қуруқ гаплигича қолаверади. Биз эса ўз кўлами жиҳатидан мисли кўрилмаган... ялқовлик қиляпмиз.

Парламент аъзолари, каттакатта олимлар, бизнинг асосий сиёсатдонларимиз ижтимоий-иқтисодий жарликдан чиқиш дастури теварагида ҳамманинг кўз ўнгида иш вақтида даҳанаки жанг қилишар экан, икки юз минг нафар ишчи ва бинокор дастгоҳларни тўхтатиб, андаваларини бир четга қўйиб, ҳар куни, худди ўша иш вақтида қизғин мунозараларни бефарқ кузатиб ўтирардилар. Булар қўлларида беморлик варақаси бўлмаган, меҳнат таътилини расмийлаштирмаган кишилар эди. Булар очиқдан-очиқ ишсизга айланган соғлом, меҳнатга лаёқатли кишилар эди.

Йўқ, улар эҳтирослар шу қадар кучайган, турмушда тақчиллик оммавий тусга кирган ҳозирги пайтда шу қадар номақбул йўлни танлаб олишларига парламентдаги мунозаралар мутлақо туртки бўлгани йўқ. Бу йил корхоналарда банд бўлган икки юз минг иш ўрни ҳар куни бўш ётибди. Буни расмий ҳисобот ҳужжатларида зикр этилган ишга сабабсиз келмаслик, бекор туриш, маъмурият рухсати билан оммавий равишда ишга чиқмаслик сингари занг босган ҳолатларнинг одатдаги қолипга тушган андозаси, дейиш мумкин холос.

Тўғриси, бизнинг ташвишланган, кишилар жонига тегаверадиган парламент аъзоларимиз янги қонундаги ҳар бир ибора, ҳар бир вергулни силлиқлашга ҳаракат қилиб, кўпинча шамол тегирмонларига қарши курашаётган донкихотларни эслатадилар: улар шамол тегирмонларининг қанотлари ялпи хонавайронликдан қутулишга бўлган орзу-умидлар билан биргаликда жуда катта маблағларни шамолга совураётганини гўёки пайқамаётганга ўхшайдилар. Жадаллаштириш суръатлари бўйича мисли кўрилмаган ҳодиса рўй берди: ошкора тартибсизлик натижасида мамлакатимиз иш ўринларининг ўзидагина бу йил беш миллиард сўм пулни йўқотди. Беш миллиард сўм... бу қандай йўқотиш ўзи? Ҳатто ўтмишда, вайронагарчилик рўй берган йилда ҳам ана шу йўқотилган маблағ бундан 1,6 баравар кам бўлган эди.

Келинг, ўзимизни ўзимиз алдамайлик: ўтказиб юборилган хасталик сингари бу ҳодиса ҳам бадбуруш қиёфа касб этиб, маълум даражада муқаррар тусга кирди. Уни муттасил бериладиган ваъдалар ёки илтижолар билан даволаб бўлмайди. Чунки, интизом ўз-ўзидан бўшашиб кетмайди, ахир. Илгари интизом маъмурий ва иқтисодий жазо чоралари билан ушлаб турилар, уни бузган кишиларнинг эса пайтавасига қурт тушарди, ишончли, истиқболли бўлмаган, лекин ҳар ҳолда қай даражададир мурватларни бўшаштирмай, тортиб турадиган маъмурий ва иқтисодий чоралар бирданига йўқолди-кетди. Унинг ўрнига ўзини-ўзи бошқариб турадиган бозор омилларига шунчаки бир умид пайдо бўлди. Лекин умид бор-у, омил йўқ.

Қандайдир ярамас ҳолат вужудга келди. Тартиб, интизом қандай, деб ҳеч ким сўрамайди. Партия ўзининг маъмурий, бошқарув вазифаларини топширди. Лекин у бузғунчи оппозиция кучларининг яхши режалаштирган ялпи ҳужумлари ҳамда қандайдир афсонавий айбларни тўнкаб, гуноҳкор қилишларидан ҳоли бўлгани йўқ. Бундай ҳуружлар ва одамларни айёрона чалғитиш учун ижтимоий асос бор: бу — ялпи норозиликдир, дўконларнинг пештахталари бўшлигидан одамларнинг оммавий равишда ғазабланишидир, худди ана шу нарсалар муттасил ваъдалар бериш ва бошлиқлар кўр-кўрона ишончининг қандайдир асбобига айланди.

Шундай қилиб бошқарув вазифалари топширилди, лекин уни ҳеч ким қабул қилиб олмади. Хўш, бу вазифани ким зиммасига олиши керак? Очиғини айтсак, бу ишни бозор бажариши зарур. Лекин, айтингчи, бундай бошбошдоқлик, интизомсизлик, тартибсизликда бозор қандай қилиб қарор топиши мумкин? Ўтиш даври... ҳозирча жаҳаннам сари ишонч билан одимлаяпмиз. Биринчи ярим йилликда фақат иш ташлашлар сабабли қарийб бир миллиард сўм пул йўқотилди. Ўша, ишлаб чиқариш ўринларида эрталабдан кечгача йўқ бўлган икки юз минг кишининг 60 мингги иш ташлаш билан банд. ССЖИ давлат ҳисоб комитетининг маълумотларига қараганда, январь-август ойларида 1,7 мингта корхона ва ташкилот иш ташлаган.

Албатта, иш ташлаган кўпгина жамоаларни ўзларининг тор манфаатларини кўзлаганликда, меҳнат низолари «можаролари»ни бартараф этиш тартиби тўғрисидаги қонунни ошкора инкор этишда айблаш мумкин. Лекин одамлар яхши турмуш кечираётганларидан бу ишга қўл ураётганлари йўқ. Уларнинг адолатли талабларини қондириш учун аниқ имконият бўлмаса нима қилиш керак?

Ғадонинг илма-тешик тўнини қанчалик ямамайлик, у бизни бозорга бир қадам ҳам яқинлаштирмайди. Шундай экан бозор биз тасаввур этганга бутунлай ўхшамаслиги ҳам равшандир. Намунали бозорга умид қилиш — хаёлпарастлик. Зотан намунали бозорга намунали, мутаносиблашган, системали равишда ташкил этилган иқтисодиёт олиб бориши мумкин. Биз эса, бекорчилик билан шуғулланиб, ана шу хом хаёлларга ишонишда давом этаяпмиз. Соғлом фикрлайдиган таҳлилчилар бошқача ўйлашмоқда. «Нью-Йорк Таймс» рўзномаси бир неча кун илгари шундай деб ёзди: «Коммунизм ўрнига хоҳ айрим давлатлар бўлсин ёки мазкур давлатларнинг ҳамжамияти бўлсин, хоҳ унга тинч йўл билан ёки фуқаролар уруши натижасида, эркинлик ёки қатағонлар негизида эришилган бўлсин қандайдир янги система келади — унинг қандай бўлишини олдиндан айтиш мумкин эмас».

Ижтимоий эҳтиёжларга саҳийлик билан маблағлар ажратилиши назарда тутилган энг умидбахш қонунларни қабул қилиш мумкин, бироқ умумий бекорчиликнинг шаклларидан бири мамлакатга ҳар ойда ярим миллиард сўм пулга тушаётган вақтда қандай умидлар ҳақида гап бўлиши мумкин? Ижтимоий-иқтисодий ва давлат тузилмалари ҳамда омиллари чуқур инқирозига сабаб бўлган интизомсизлик энг даҳшатли офатга айланмоқда. Ишга атайин кеч келган кишига унинг шу қилиғи натижасида ўзи ҳам, бутун жамият ҳам бой бўла олмаслигини қандай қилиб тушунтирасан? У сенга лол қолдирадиган бир далил келтирадики, тилинг айланмай қолади: хўш бир тийинга ҳам арзимайдиган ўша сўмдан ким бой бўларди дейсан?

Ана шу ярамас одатга ҳамманинг ҳиқилдоғигача етган қуруқ сўзлар билан ҳам барҳам бериб бўлмайди. Лекин ана шу тартибсизлик, бошбошдоқлик, ялқовликни тугатмай туриб, ҳеч нарса қилиш мумкин эмас-ку, ахир. Баъзилар жипслашишга, баъзилар эса фуқароларнинг бўйсунмаслигига, бунинг устига «бунёдкорлик» митингига чақиришгани билан кўп нарсага эришишимиз мумкинми? Ҳозир умумий манфаатларимизга бўйсунмаётган икки юз минг нафар одамнинг ўзи камлик қиладими?

Эҳтимол, қисқа таътил кунларида дам олган парламент аъзолари қонун яратиш ташвишларини бир чеккага суриб, барча партиялар ва ҳаракатларни уюшишга чақириб, бекордан-бекорга миллиард-миллиард сўм соврилиб кетаётган ўша даҳшатли ўнгирни йўқотишга биргаликда курашишлари керакдир? Ана шу ўнгирни пишиқ-пухта, барқарорлаштирувчи тўсиқ билан ёпмасак, бозорга етиб боролмаймиз, тўс-тўполон ичида нафасимиз тиқилиб юраверамиз.

В. ПЕТРУНЯ,
ТАСС шарҳловчиси.

ТИРИК КОН

ИНСОНЛАРДА минг йиллар давомида ҳаётий зарур бўлган сув ҳеч вақт тамом бўлмайди ва у етарли миқдорда қолаверади, деган фикр ҳукмрон эди. Лекин XX аср давомида ер куррасида халқлар нуфусининг тез суръатлар билан ўсиши, саноат ва қишлоқ хўжалигининг тобора тараққиёти сайёрамизда чучук сувга бўлган талабни кескин даражада ошириб юборди. Натижада баъзи бир мамлакатларда ичимлик суви етмай қолаётганлиги сезилмоқда. Бу етишмаслик охирги йилларда қуруқликдаги майдонларнинг 60 фоизини ташкил этмоқда ва ҳозирда ер юзида яшаётган халқларнинг ярми чучук сув ичмаётганлиги маълум. Сайёрамизнинг кўпчилик ерларида эса чучук сув танқислиги у жойларда саноат ва қишлоқ хўжалигининг тараққиётига ҳам тўсқинлик қилмоқда.

Хўш, сув танқислигининг сабаби нимада? Бир хил районларда бунинг асосий сабаби табиий иқлим шароитлари (иссиқ ҳарорат, қурғоқчилик, ёғин-сочиннинг камлиги ва катта сув манбаларининг бўлмаслиги) бўлса, бошқа районларда эса сувлардан интенсив, айниқса саноатда самарасиз фойдаланиш, саноат чиқиндилари билан оқар сувларни ифлослантириш сабаб бўлмоқда.

Саноат ва қишлоқ хўжалиги чучук сувларни ишлатиш бўйича биринчи ўринда туриши кўпчиликка маълум. Жумладан, агар бир киши учун суткасига 300—400 литр сув керак бўлса, 1 тонна ҳисобида шакар ишлаб чиқариш учун 100 минг литр, пўлат — 150 минг, капрон — 500 минг литр сувни талаб қилади. Шулар қатори 1 килограмм емиш берадиган ўсимлик ўстириш учун 2000 литр сув керак бўлар экан. Бу аҳвол давом этаверса ҳақиқатга яқин тахминларга кўра, 2000 йилга бориб дунё бўйича коммунал эҳтиёжлар бўйича ичимлик сувга бўлган талаб 2 марта, тараққий этаётган саноатни сув билан таъминлаш — 3 баробар, қишлоқ хўжалиги учун 1,5 марта кўпаяр экан. Шунинг учун ҳам турли касбдаги олимлар, жамоат арбоблари ва журналистлар яқин келгусида сув танқислигининг хавфидан безовталаниб рўй-рост жар солмоқдалар: қадимда кенг тарқалган табиий бойликлардан ҳисобланган чучук сув яқин кезларда жуда ҳам оз бўлиб қолади, деб уқтирмоқдалар америкалик олимлар.

«2000 йилдаги атроф-муҳит» муаммоси устида бош қотираётган олимлар эса чучук сув танқислигининг хавфи тез суръатлар билан яқинлашмоқда, деб бонг урмоқдалар.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига қараганда ер юзида 1,2 миллиард халқ ичимлик суви етишмаслигидан азоб чекмоқда. Кўпчилик тараққиёт йўлига кирган ва айрим капиталистик мамлакатларда ичимлик сувларнинг ифлосланиши ва тозасининг камлиги у ердаги халқларнинг саломатлигига путур етказмоқда. Кейинги йиллардаги аниқлашларга кўра тараққиёт йўлидаги мамлакатларда бор касалларнинг 80 фоизи гигиена-санитария ҳолати тубан бўлган сувларни ичишдан келиб чиққанлиги аниқ далиллар билан тасдиқланган. Ҳозирда сифатли ичимлик суви экспорт буюмига айланиб қолди. Масалан, Гонконг шаҳрида ичимлик сувини махсус қувурлар орқали Хитойдан олишади, қурғоқчилик йилларида эса сувни океан танкерларида қўшимча қилиб ташиб келтирадилар. Шулар қатори кейинги йилларда баъзи бир Европа мамлакатларида сувни сотиб олиш муаммоси кун тартибига қўйилмоқда. Шу боисдан халқаро масалага айланиб қолган ичимлик сув муаммоси билан ЮНЕСКО ва БМТ ҳам бевосита шуғулланмоқда ва бу ҳақда турли тадбир ва чоралар ишлаб чиқилмоқда. Бинобарин, ҳаммага маълумки, «сув бор жойда ҳаёт бор». Шунинг учун бўлса керак, иссиқ мамлакат халқларининг тарихи, сув учун доимо кураш тарихидан иборат бўлиб келган.

Хўш, бизнинг мамлакатимизда сув ресурслари масаласи қандай аҳволда, деган саволнинг туғилиши табиийдир. СССР сув бойликлари бўйича жаҳонда биринчи ўринда туради. Лекин 1 километр квадрат майдонни сув билан таъминлаш бўйича СССР дунёда 7-ўринда туради. Агарда СССРдаги дарёларнинг 60—80 фоиз суви шимолга қараб «бефойда» оқишини ва бор сувларнинг нотекис тақсимланиши эътиборга олинса, Советлар Иттифоқи учун сув муаммоси актуал ва ҳал қилиниши керак бўлган масалалардан биридир. Шунинг учун ҳам сувларни муҳофаза қилиш, улардан илмий асосларда фойдаланиш, тозалигини сақлашнинг ҳаммаси давлат вазифаси эканлиги СССР Конституциясининг 58-моддасида ҳам ёзиб қўйилган.

Ҳозирда Ватанимиз сув мутахассислари олдида СССР ва унинг айрим районларидаги сув ресурсларидан комплекс равишда фойдаланишнинг генерал схемасини ишлаб чиқишдек муҳим масала кўндаланг бўлиб турибди. Уни ҳал қилишда ер ости сув манбалари ҳам алоҳида аҳамият касб этади. Шунинг учун ҳозирда бизнинг мамлакатимизда ер ости сувларини ўрганишга катта эътибор берилмоқда. Бу тўғрида 45 томлик «СССРнинг гидрогеологияси» деган монография ва 6 томлик «Гидрогеология асослари» деган китобларнинг чоп этилиши айтганимизга мисол бўла олади.

1930 йиллардаёқ СССР Фанлар академиясининг президенти А. П. Карпинский шундай деган эди: «Сув — бу оддийгина минерал хом ашёси эмас, у фақат қишлоқ хўжалигини тараққий эттирувчи восита ҳам эмас, балки сув — бу ҳақиқий маданият олиб келувчи восита, у ҳаёт йўқ жойга «жон» берувчи тирик кондир».

Ер ости сувларини бошқа турли фойдали қазилмалардан ажратиб турадиган хоссаларидан бири уларнинг «намгарчилик» айланмасида қайтадан пайдо бўлавериши ёки йўқолган ўрнининг қайта тўлишидадир. Уларнинг ўзига хос иккинчи хусусияти ҳаракатчанлик ва атроф-муҳит билан узвий боғланганлигидир. Ер ости сувлари сайёрамизнинг умумий гидросфера таркибида (сув қобиғида) 0,27 фоизни ташкил этса ҳам инсонларнинг сувга бўлган талабини қондиришда сезиларли даражада роль ўйнайди.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, СССР бўйича фойдали сув ресурсларини 20 фоиз деб олсак, унинг 18 фоизи Европа қисмига, 2 фоизи эса Ўрта Осиёга тўғри келади. Шунинг учун ҳам Ўрта Осиёда, айниқса, Ўзбекистонда ер ости сувларидан оқилона ва рационал фойдаланишга катта эътибор берилмоқда.

Гидрогеолог олимларнинг самарали тадқиқотлари туфайли жумҳуриятимиз ҳудудида 13 та гидрогеологик район ёки ер ости «сув ҳавзалари» аниқланди. Бу сувлар аста-секин халқ хўжалигининг турли тармоқларида, жумладан, жумҳуриятимизда пахтачиликни тараққий эттиришда қўлланила бошланди ва кун сайин бу соҳа кенгайиб бормоқда.

Юқорида баён этилганларга муқаддима ясаб шуни айтиш мумкинки, сувни авайлаб асранг, унинг ифлос бўлишига йўл қўйманг, бекорга исроф қилманг. Бу мурожаатни аввало ўзингиз бажаринг, қолаверса бу саховатли ишга катта-кичикни тарғиб қилинг!

Мажид ЗОКИРОВ,
геология-минералогия фанлари доктори, Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган геолог.

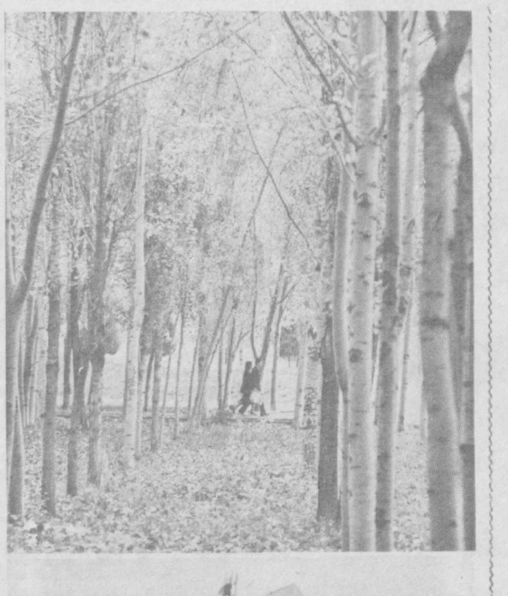

Табиат – ҳаёт чашмаси

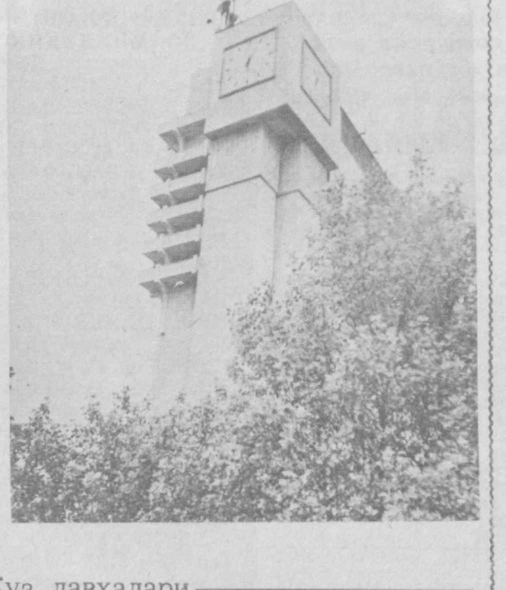

ҚЎМСАШ

Куз лавҳалари

БУНДАН бир кун олдин куз қуёшининг ҳароратли нуридан тобланган олтин либосли чорбоғ ёмғирли булутларни олиб келган аёз шамолдан қовжираб, ёқимсиз шовуллай бошлади. Оғочлар остида хазон ғужғон ўйнар, ҳусн-таровотидан бир лаҳзада айрилган боғ ҳазин нафас оларди. Очиқ ерлар қорайиб кўринади, ёмғирдан намиққан майсаларнинг қадди лол, қушларнинг ғимирлашида лоқайдлик бор. Рангпар мусичалар бевақт бошланиб кетган куз ёмғиридан нолигандай ҳар замонда айвондаги инидан булутли осмонга шубҳали қараб қўяди. Кеч киришига ҳали вақт бўлса ҳам ташқарининг қоронғулиги юрагимга ҳам чўккандай, сиқила бошлайман. Хонада ортиқ ўтиролмаслигимни сезиб, ёмғирли ҳовлига чиқдим. Юзимга муздек томчилар аралаш ёқимсиз шамол урилди. Бирпас кўксимни тўлдириб нафас олиб турдимда, оёқ остида ерга ёпишган хазонни билч-билч босиб, ёмғирдан бўғриққан чорбоққа чиқдим. Учки навдаларидаги япроқлари тўкилган азим тераклар шамолда ҳайбатли чайқалиб шовуллар, баргларга урилаётган ёмғир томчиларининг мунгли оҳанги бу шовуллашга жўр бўларди.

Шу пайт мендан бир неча қадам narида беҳи остидаги хазонлар уюми орасида ғимирлаб юрган жажжи типратиконга кўзим тушиб қолди. Мурғак жонивор гўё шамол ва ёмғирдан беркинмоқчи бўлгандай хазон орасига нозик тумшуқчасини тиқар, тиконли пўстинчасини ўзига ярашган кўйин силкитиб, мендан ҳуркиб турарди. Унинг юнглари сийрак, тирноқли оёқчаларининг майишиб кетиши ғалати, беўхшов эди.

Мен жониворнинг ҳаракатини болаларча завқ билан кузатар эканман, назаримда бояги нохуш ҳислар тумани эриб битгандай ўзимни енгил сеза бошладим. Типратикон боласи ихтиёримни олиб қўйди, уни авайлаб кафтларим орасига оламан. У заиф ҳаракат қилиб, чиқиб кетмоқчи бўлар, тугмачадай қоп-қора митти кўзлари жовдираб: «Ҳей, одам, мени қўйиб юбор!» деяётгандай боқарди. Уни олиб орқамга қайтдим. Тун қўйила бошлади. Жажжи типратиконни ток айрисидаги эски сумкага солдим. Ёмғир тингунча шу ерда турар, деган хаёл билан уйга кирдим.

Паришонликми, кузги ғамгинликданми, шу кеча типратикон ёдимдан кўтарилибди. Эрта билан ёстиқдан бош кўтарганимда у ёдимга тушди. Сапчиб туриб кетдим. Ток айрисидаги сумкани оламан. Ажабо! Сумка ичида типратикон боласи йўқ! Қаерга ғойиб бўлиши мумкин?

Буни кейин билдим. Мен жониворни ёмғир ва шамолдан асраб беркитиб қўйганимда, унга бу бошпана маъқул бўлмабди. Сумка тирқишидан юқорига кўтарилиб, ерга тушган ва жуфтакни ростлаб қолибди, шумтака!

Эртаси кун ёмғир эзиб ёғди. Шамол пасайгандай бўлди-ю, шом олдидан яна оч бўридай увлай кетди. Яна ўша чорбоққа чиқдим. Чулғаб олган куз хаёлларидан қутилиш учун хазон тўшалган ерга, узоқдан қорайиб кўринган боғ этагига ҳамда кеча типратикон ушлаб олган беҳи остига нигоҳимни қадайман. Кўзларим алланарсаларни излайди, соғинчга ўхшаш бир ҳис юрагимни симиллатади. Япроғи тўкилган яланғоч новдаларга тикиламан. Беихтиёр... қидирган нарсамни топгандай, соғинган нарсамга етгандай қувониб кетаман. «Топдим!» Иссиқ нарса думалаб кетади ёноқларимда. «Топдим! Куртакларни топдим!» Аста шивирлайман: «Ҳозирбек, ўғлим! Капалак мисоли умринг бунчалар қисқа бўлмаса? Боғларга хазон тўшалган бу кунларга нега етиб келмадинг? Анов типратикон боласидек, сен ҳам жажжи эдинг. Сен ҳам ўша жониворчалик ҳаётга ташна эмасмидинг? Энди у иссиқ инида баҳорни кутади. Сен эса... Йўқ, йўқ! Сен ҳаётсан. Мен сени топдим! Сенинг ҳаётинг мана шу кечагина япроқларини шамол юлқиб олган новдалардаги митти куртакларда! Кўклам куртакларида! Баҳор куртакларида! Эй, сиз куртаклар, менинг ўғлим ҳаёти давомчисисизлар. Завол кўрмай кўкламга етиб олинг!».

Зоҳиджон ҲАЙДАРОВ.

Ҳайвонот оламида

ШИФТДАГИ ЯЛАНҒОЧ ПАНЖАЛИЛАР

АГАР сиз Бекобод, Ховос, Зомин ва Жиззах атрофларидаги аҳоли яшайдиган жойларда бўлсангиз ўзига хос чикчиклаб товуш чиқарадиган кичкинагина беозор калтакесакка албатта кўзингиз тушади. У жонивор айниқса тун бошланиши билан чироқ ёруғида кўриниб, айвон ва уйларнинг қия деворларида, шифтларида яшаб, турли хил ҳашаротлар билан озиқланиб кун кечиради.

Бу калтакесак 4—5 сантиметр атрофида бўлиб, фанда кулранг геккон номи билан машҳурдир.

Гекконлар оиласи 650 га яқин турни ўз ичига бирлаштиради. Уларнинг кўпчилиги девор ва уйларнинг шифтларида, тоғ-тошлар орасида яшашга мослашган. Шунинг учун ҳам бўлса керак, фанда гекконларни илмоқ панжалилар оиласи деб ҳам аташади. Илмоқ панжалилар ёки гекконлар оиласининг бир авлоди яланғоч панжалилар бўлиб, уларнинг Ўрта Осиёда беш тури, жумҳуриятимизда эса Туркистон, Каспий ва кулранг гекконлар деган уч тури кенг тарқалган.

Туркистон геккони асосан Ўзбекистоннинг Нурота, Зарафшон, Қашқадарё ва айниқса Сурхондарё воҳасида, Каспий геккони эса Устюрт, Қизилқум, Қашқадарё ҳамда Сурхондарёнинг тоғ, адир ва баъзи аҳоли яшайдиган жойларида учрайди. Биз юқорида баён қилган кулранг геккон эса Фарғона водийси, Тошкент, Чирчиқ ва Ангрен атрофларида тоғ этаклари, эски харобазорларда айниқса кўплаб учрайди.

Яланғоч панжалилар деб номланган бу авлоднинг 190 дан ортиқроқ тури ҳозирги вақтда Ер шарининг Осиё, Европа, Африка ва Жанубий Америкагача бўлган катта территорияларда кенг тарқалгандир. Уларнинг кўпчилик турлари тахталар ва деворлар орасида, одамлар яшайдиган замонавий уйларда ҳатто бошини пастга қилиб ҳам бемалол эркин югуриб ҳаракат қилиб яшайверади.

Агар сиз, айтайлик, гекконни ушламоқчи бўлиб унинг ёнига яқинлашсангиз у жуда тезлик билан югуриб девор ёриқларига ёки ўзи учун тўғри келган хавфсизроқ жойга лип этиб кириб кетади. Орадан 2—3 дақиқа ўтгач яна секинлик билан у аввал бошини, кейин эса бутун танасини чиқариб атрофни кузатиб ҳеч қандай хавф-хатар бўлмаса ўз овини давом эттираверади.

Бизнинг назаримизда ҳозир тушиб кетаётгандек кўринса ҳам бу жонивор уйнинг шифтига жуда мустаҳкам ва кучли оёқ панжалари ёрдамида ёпишгандир. Бу жониворнинг панжаларининг остки қисмида кенг пластинкалари бўлади, унда кўндаланг чизиқли махсус қалқонлар бўлиб ёпишиш учун хизмат қилади. Ёпишиш кучи жуда кучли бўлиб, ҳатто геккон бир панжаси билан ҳам осилиб туриши мумкин. Бу сингари кишиларни ҳайратда қолдирадиган ёпишадиган сўрғичлар шунингдек, баъзи бир қурбақа ҳамда калтакесакларнинг ҳам панжаларида учрайди. Айрим гекконларда эса бунақанги хусусиятлар думининг остки томонида бўлиб, бу ҳам панжалардагидек функцияни бажаради.

Ушбу сўрғич пластинкали аппаратларни диққат билан яқиндан туриб кузатганда, пластинкалар худди қалқонга ўхшаб, тангачалардан тузилган.

Гекконнинг ҳар бир панжасининг охири майда тирноқ билан қоплансада, тирноқ ушлаш учун ҳеч қандай вазифа бажармаслиги маълум. Панжада эса шундай қилиб ҳеч қандай ёпишқоқ суюқлик бўлмасдан, у худди бошқа судралиб юрувчиларнинг терисидек юмшоқ ва совуқ хусусиятга эгадир.

Хўп, шундай экан, бу ҳайвонлардаги биз ҳикоя қилаётган хусусият нима учун узоқ вақтлардан буён кўпгина мутахассис олимлар — герпетологларнинг диққат марказида бўлиб қизиқтириб келган. Бу ҳодисани турлича тушунтирганлар, жумладан, бу воқеа қандайдир ёпиштирувчи механизм ёрдамида бажарилади деб қаралган. Қачонки оддий микроскоп ёрдамида кузатилганда ҳеч қандай механизм бўлмаслиги аниқланган. Бундай кузатишлардан бири 1949 йили немис зоологи Делит томонидан ўтказилган. Делит кузатишича, геккон оёқ қимирлатганда панжаси тескари томонга бурилиб, оёқ товони эса, орқага қайрилар экан.

Бу ҳолат геккон ҳар бир оёғини ердан узганда автоматик равишда такрорланар экан. Шундан кейин олим панжалардаги суякларнинг тузилишини, уни қисқартирувчи ва ёзувчи мускулларнинг вазифаларини ўрганишга киришади.

Гекконларда ёзувчи мускуллар юқори томондан шу тартибда жойлашганки, ҳатто ҳар бир панжа орқага ҳам қайрилиш хусусиятига эга экан. Ички томондан эса қисқартирувчи мускуллар панжанинг ўзаги бўлган кафтгача бириктирилган. Бу эса ўз навбатида мускуллар қисқарганда панжани ҳар қандай текис юзада ҳам тутиб туришга ёрдам беради. Панжада мускулларнинг аниқ ва хатосиз ҳаракат қилиши кузатилган.

Панжалар ораси 900 марта электрон микроскопда катталаштирилганда, ҳар бир қалқонча иккига бўлинган бўлиб, унда учли ўсимта кўринади ва яна 4.400 марта катталаштирганда эса, шу учли ўсимтада косачасимон сўрғич кўринади. Агарда уни 35.000 марта катталаштирилганда сўрғич косачаларининг охири иккига ажрала бошлагани кузатилган.

Ана шу кўринган косачалар, олим фикрича юпқа чегарага эга бўлиб, бу жуда тез ва ҳар қандай юзага ёпишиш хусусиятига мослашган.

Кейинги махсус тажрибалар туфайли аниқланишича, абсолют текис ва силлиқ жойда гекконлар ўзини тутиб тура олмас экан. Шу туфа;ли бу жониворлар тўғрисида биз ҳозир ҳикоя қилган ва мутахассислар орасида кенг тарқалган панжалардаги пластинкалар орқали ўзини тутиб туради деган фикр тўғри эмаслиги аниқланди.

Тилов ЁДГОРОВ.
Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси зоология ва паразитология илмгоҳининг катта илмий ходими, биология фанлари номзоди.

Куюнчаклик билан ёзилган

ЎЗИНИКИ ЎЗИГА

Ҳозир куз. Гоҳ эрталаб, гоҳ кечқурун тепага қараб, қуюқ булутга нигоҳингиз тушади, кўкка боқиб ҳайратланасиз: қуёш бош кўтараётган ёки кечқурун юлдузлар чарақлаб турган бўлади. Димоқни заҳар бўлиб кемираётган жизғанак ҳиди тутун туфайли хуфтон кўнглингизни баттар хира қилади. Шу кунларда бир хилдаги нохуш манзараларга пойтахт даҳа ва мавзеларнинг жуда кўп маҳаллаларида дуч келишингиз мумкин. Яқинда мухбиримиз худди шу мавзуда кекса олим ва миришкор, Киров районидаги «Янгиариқ» маҳалла қўмитаси раиси Кабир ота Комилов билан суҳбатлашди. Маҳалла оқсоқоли куйиниб гап бошлади:

— Баъзи бировлар хазонларни ёқиш билан гўё улар шаҳар тозалигини муҳофаза қилишда озми-кўпми, ўз ҳиссаларини қўшдим, деб ўйлашади. Аслида эса бунинг мутлақо тескарисидир. Бу ҳақда жуда кўп шифокорлар билан мулоқотда бўлганман. Уларнинг ҳаммаси бир хилда: «хазон тутунтириғи туфайли кўкка ўрмалаган оғу фақат ўпканигина эмас, балки томоқ-нафас йўлларини ҳам шикастлантиради», деган хулосани кўндаланг қилишади.. Аслида ҳам шундай. Хўл хазон тутуни, айниқса, кичкинтойлар соғлиғига жиддий путур етказади.

— Сизнинг маҳаллангизда бу иш қандай йўлга қўйилган?

— Хазонларни кузда ёқишнинг мудҳиш зарарини бизнинг ҳаммаҳаллаларимиз кўп замонлардан буён яхши билишади. Аммо «қанотли заҳар» — тутуннинг асосий айбдорлари ободонлаштириш ташкилотлари ихтиёридаги фаррошлардир. Яқингинада Навоий номли театр ёнбошида, Горький номли истироҳат боғида, Охунбобоев номли тиббий билим юрти олдида уларнинг куппа-кундуз куни хазон тутатаётганликларининг ўзим гувоҳи бўлдим. Қизиғи шундаки, бу ҳақда уларга дашном берай, деб оғиз очмасдан олдиноқ «Хазон барханларини нима қилайлик, ахир?» дея жеркиб беришади.

— Бу аҳволдан шаҳар санэпидстанцияси ходимлари хабардор, бехабар бўлишса?

— Бе, билишади, шу аччиқ «булут»лар оралаб ўзлари ҳам неча бор кезиб юришган, аммо улар тугул, ҳатто баъзи район мутасаддилари ҳам тутун аччиғидан томоқ қириб бепарво ўтиб кетаверишади.

— Маълумки, пойтахтимиз боғ-роғлар шаҳри. Куздаги хазонларни четга ташиб чиқиб кетиш учун техник имкониятлар чегараланган. Бундай ҳолатда сизнинг фикрингизча нима қилиш керак?

— Ҳеч нима қилиш керак эмас, фақат бир дарахт тагига тўкилган хазонни тўплаб, иккинчи дарахт тагига кўмиб ташлаш лозим. Бир йилдан кейин қарабсизки, у тайёр гўнг бўлиб етишади. Она табиатимизда ҳеч нарса чиқит бўлмайди, ўзиники ўзига ҳазм бўлиб кетаверади. Эсимни топибманки, бизнинг аждодларимиз ҳеч қачон хазон ёққан ёки уни четга чиқариб ташлашган эмас. Биз ёшлигимизда фақат тол ва тут чивиқларидан тандир учун фойдаланар эдик. Ҳозир эса фаррошларимиз, ҳатто хонадон соҳиблари ҳам кичкинагина ўра қазиб, хазонни кўмиб ташлашдан эринишади.

Ҳа, табиатнинг ўзиникини ўзига қайтариб бериш керак.

Суҳбатдош Нодира АБДИРИМОВА.

Советлар мамлакатида

● МОСКВА. Сиёсий адабиёт нашриёти ўн жилдли «Владимир Ильич Ленин ҳақидаги хотиралар» нашрининг 6 жилдини босмадан чиқарди. Китобда социалистик давлат асосчисининг 1919—1920 йиллардаги кўп қиррали фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади. Хотираларнинг асосий қисми 20-йилларда ва 30-йилларнинг бошларида эълон қилинган, шундан кейин қайта нашр этилмаганди.

● ЛЬВОВ. Карпатолди ҳарбий округи қисмларидан бири ҳарбий-транспорт самолётининг экипажи одатдан ташқари вазифани бажаришига тўғри келди. У одатдаги ҳарбий юклар ўрнига бу ерга Ўзбекистондан бир неча тонна узум олиб келди. Бухоро вилоятидаги «Ғалаосиё» шўро хўжалиги — заводининг меҳнаткашлари Карпатолди жангчиларига шундай совға қилдилар.

● МИНСК. «Касандра даъвати» — Белоруссия, Украина, Россия, Латвия ва Эстония рассомлари билан уларнинг Германиядаги ҳамкасблари иштирокида Минскда очилган халқаро кўргазма шундай деб аталади. Кўргазмани ўтказиш ана шу тадбирнинг бандларидан бири бўлиб, унда белорус артистлари ҳам қатнашмоқдалар. Улар хайрия концертлари берадилар, концертдан тушган ҳамма пул «Чернобиль болалари» жамғармасига ўтказилади.

● ВЛАДИКАВКАЗ. Шимолий Осетия жўғрофия харитасида янги ном: яқинда ҳаёт билан хайрлашган машҳур курашчи Савкуз Зарасов номли чўққи пайдо бўлди. Жумҳурият альпинистларининг бир гуруҳи баландлиги 4200 метр бўлган қояли чўққини биринчи марта забт этдилар. Спортчилар чўққида машҳур курашчининг тасвири туширилган бронзали қабариқ ёдгорлик ўрнатдилар.

● УЛАН-УДЭ. Нуфузли делегация аъзолари тушган автобуслар карвони Улан-Удэдан жўнаб кетди. Делегация Монголиянинг Дархон шаҳрида ўтказиладиган Бурятия адабиёти ва санъати кунларида қатнашади. Олдиндан тайёрлаб қўйилган тадбирларга эмас, балки норасмий алоқаларга, меҳнат жамоаларида бўладиган суҳбатларга, жамоатчилик билан ўтказиладиган мунозараларга биринчи даражали аҳамият берилади.

● МАРИУПОЛЬ. (Донецк вилояти). Мариуполдаги «Азовнаучпром» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш учун мўлжалланган митти заводлар кўплаб тайёрлана бошлади. Ихчам ва фойдаланиш осон бўлган корхона қўл остидаги материаллардан кунига мингтагача шлакли блок — бино қуриш учун асосий материални тайёрлай олади. Қурилмада ишлайдиган уч-тўрт оператор уч кун ичида тўрт хонали уй қуриши мумкин.

● БАРНАУЛ. Экологик-иқтисодий зоналар бўйича халқаро семинар ўз ишини туғаллади. Бунда тоғли Олтойда шундай зона барпо этиш концепцияси кўриб чиқилди. Семинар чоғида ишчи гуруҳ тузилди. Бу гуруҳ экологик-иқтисодий зонани батафсил лойиҳалаштириш билан шуғулланади, минтақа иқтисодиётини юксалтириш ҳамда экологиясини муҳофаза қилишда корхоналар ва фирмаларнинг иштирок этиши учун таклифлар ишлаб чиқади.

● ВЛАДИВОСТОК. Самолётлар қатнови агентлигида ўрнатилган «Габриэль» автомат бошқарув системаси йўловчиларга иттифоқ ичидаги ва халқаро линияларда пухта ва тез хизмат қилишга ёрдам беради. Мазкур система аэропортни Осиё-Тинч океан минтақасидаги мамлакатларнинг барча ҳаво линиялари билан боғлади. Янги система хизматидан биринчи бўлиб кордонлар, қўшма корхоналар вакиллари фойдаланишди.

⊙ ГАТЧИНА (Ленинград вилояти). «Белогорка» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг олимлари Россия ноқоратупроқ зонасидаги тажриба станциясига юборган картошканинг янги навига ҳали ном берилмаган. Бу нав барвақт тушадиган совуқларга, ҳаддан зиёд намгарчиликка чидамли, касалликлар ва зараркунандаларга қаршилик кўрсата олади. Давлат комиссияси ўз фикрини билдирганидан кейин янги картошка уруғликлари дарҳол далаларга жўнатилади. «Картошка» илмий-ишлаб чиқариш системаси энди ана шундай ишлаяпти. Ўсимликшунослар, биологлар ва селекциячиларнинг лабораториялари, уруғчилик хўжаликлари тармоғи бу системанинг бошланғич бўғини бўлди.

(ТАСС)

⊙ Биз расм солаяпмиз.   Р. Шарипов сурат-лавҳаси.

Билиб қўйган яхши

НОН—ДОРИ-ДАРМОН

Табобат илмининг бобокалони Абу Али ибн Сино ноннинг шифолик хусусиятларига алоҳида эътибор берган ва уни анчагина касалликларда дори-дармон сифатида фойдаланиб келган.

Қуйида олим қўллаб келган баъзи муолажаларни келтирамиз.

⊙ Милклар оғриб, тишлар бўшашса, қаттиқ нонни қасир-қусур чайнаш керак.

⊙ Сариқ касалига чалинганда қаттиқ ёки юмшоқ нонни анор шарбатига ботириб ейиш фойда беради.

⊙ Ошқозон оғриғига ёки юрак санчиш касалига чалинганлар ҳар куни уч маҳал қаттиқ нон еб, кетидан бир пиёла қатиқ ичишса, шифо бўлади.

⊙ Қаттиқ нон талқони қатиққа аралаштирилиб истеъмол қилинса дизентерияга даво бўлади.

⊙ Оби ёки ширмой нонни тандирдан узиш билан офтобда қотириш керак. Бу неъмат ҳатто қон аралаш ич кетишига ҳам шифодир.

⊙ Узоқ давом этган касалликлар натижасида кишининг қон томирлари ва жигарида тиқилмалар пайдо бўлади. Ёки киши иссиқ мижозли бўлса, танаси доим қизиб юради. Баъзи кишилар кўпроқ семиришга мойил бўлади. Ана шу учала ҳолда Абу Али ибн Сино суви қочган нонни ювиб ейишни тавсия қилади. Унинг ёзишича: «Ювилган нон совутувчи бўлиб, озиқлиги кам бўлади ва у меъдада сузиб юради. Бундай нон иссиқ мижозли одамлар учун яхши бўлиб тиқилмалар пайдо қилмайди, қизитмайди».

⊙ Нонни сутга тўғраб ейиш кишининг ҳазм қилиш аъзолари фаолиятини яхшилайди. Бундан ташқари ранг-рўйни тиниқ ва чиройли қилади.

⊙ Нонни сутга ботириб ейиш эса пешоб йўлларидаги ачишишга барҳам беради.

Карим ПАРДАЕВ,
ССЖИ Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Маслаҳатларимиз

ПОЙАБЗАЛНИ АЯГАН УЗОҚ КИЯДИ

Оёқ кийими ҳар куни тозалаб турилсагина инсонга узоқ ва яхши хизмат қилади. Айниқса чарм пойабзални ҳар доим тозалаб туриш керак, чунки этик мойида чармни юмшатадиган ва сувга чидамли моддалар бўлади. Оёқ кийимнинг териси ёрилиб кетмаслиги учун мой суркашдан олдин уни чанг ва лойдан эринмай тозалаш зарур. Ҳўл бўлган пойабзални иситувчи асбоблардан узоқда қуритган маъқул. Иссиқ батареяга қўйиб қуритиш ҳам мутлақо ярамайди, чунки оёқ кийим қуригандан кейин ўз шаклини ўзгартиради. Қуримагунча унга мой суртишдан фойда йўқ. Кўпинча; ёмғирли кунларда кийиладиган чарм пойабзални канакунжут мойи билан тозалашга нима етсин.

Резинадан қилинган чориқни 70 даражагача бўлган ҳароратда қуритиш лозим, акс ҳолда тагчармдаги елим эрий бошлайди. Пойабзалнинг ранги кўчган жойларини қаттиқ чўтка билан тозалаб сўнг майда ош тузи билан ишлов бериш керак.

Имкони бўлса оёқ кийимини тозалашда унга «Велюр» аэрозоли сепиш беҳад фойдали бўлади.

Рустам СОБИРОВ.

Ҳар тўғрида

ОЛАМШУМУЛ ШУҲРАТ

МАШҲУР инглиз табиатшуноси Чарлз Дарвин болалик чоғида мактабда ўқитиладиган дарсларга ҳафсаласизлик билан қараган. Табиатга, саёҳат ва саргузаштларга, ҳайвонот дунёсига эса унинг иштиёқи жуда зўр бўлган экан.

Бир куни отаси уни койиб қолибди:

— Менга қара, ўғлим! Сен ов билан ит ва каламушлардан бошқа нарсани билмайдиган бўлсанг, ўзингни ҳам шарманда қиласан, оиламизга ҳам иснод келтирасан, ахир!

Маълумки, Чарлзнинг ҳайвонларга ишқибозлиги Дарвинлар оиласига иснод эмас, оламшумул шуҳрат келтирди.

* * *

КУНЛАРНИНГ бирида Д. И. Менделеев ўзининг ишхонасига немис олими Винклернинг портретини осиб қўяди. Дмитрий Ивановичнинг Винклерни танимайдиган дўстлари ундан немис олими қандай хизматлари билан унинг ҳурматига сазовор бўлганлигини сўраганларида, Д. И. Менделеев: «...Винклер мени қайтадан бунёдга келтирди», — деб жавоб берган.

Маълум бўлишича, Винклер Менделеевнинг табиатда экасилиций номли ноёб металлар бор деб башорат қилиб айтган сўзларидан 16 йил кейин тажриба йўли билан бу ноёб металлнинг кумушсимон аргиробит рудасида мавжудлигини аниқлаган экан.

Акбар АЛИЕВ тайёрлаган.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ДОРИЛФУНУНИ ЁШЛАРНИ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

Марказий тайёрлов курсларининг кечки бўлимига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга ўрта мактабни битирганлар ҳамда 11-синф ўқувчилари таклиф қилинади. Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида қуйидаги фанлар бўйича олиб борилади: математика, физика, биология, кимё, жамиятшунослик, она тили ва адабиёт, чет тиллар (инглиз, немис, француз тиллари).

Машғулотлар 7 ой давом этади. Бутун ўқиш даври учун 62 сўм тўланади. Машғулотларни дорилфуннинг ўқитувчилари олиб боради.

Тайёрлов курсларига Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг Тошкент, Калинин ва Орджоникидзе ноҳияларида истиқомат қилувчилар қабул қилинади.

Қуйидаги ҳужжатлар талаб этилади: ректор номига ариза, аттестат ёки дипломнинг нусхаси (ўрта маълумотлилар учун), мактабдан справка (11-синф ўқувчилари учун), турар жойи ва иш жойидан маълумотнома, 2 дона 3х4 см. катталикдаги фотосурат.

Ҳужжатлар соат 10 дан 17 гача ТошДДнинг бош биноси, 2-қават, 5-хонада, соат 18 дан 20 гача «3» бўлим, 2-қават, 10-хонада қабул қилинади.

СПОРТНИНГ ҚИШКИ ВА ЁЗГИ ТУРЛАРИ БЎЙИЧА ОЛИМПИЯ РЕЗЕРВИ ГУРУҲЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА ЖУМҲУРИЯТ ЎҚУВ-МАШҚ БИРЛАШМАСИ

Катта ёшдагилар ва болалар учун — ритмик гимнастика, фигурали учиш, шайбали хоккей, умумжисмоний тайёргарлик бўйича

ПУЛЛИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ ГУРУҲЛАРИГА
ҚЎШИМЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ГУРУҲЛАР ЁШ ТОИФАЛАРИГА КЎРА ТУЗИЛАДИ.
Машғулотлар — ҳафтасига уч мартадан тажрибали услубиётчи тренерлар томонидан ўтказилади.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИ ВА ЎҚУВ-МАШҚ ЗАЛИДА:

— ритмик гимнастика гуруҳи,
— болалар умумжисмоний гуруҳи,
— катта ёшдагилар умумжисмоний гуруҳи,
— фигурали учиш гуруҳи (5 ёшдан бошлаб),
— шайбали хоккей гуруҳи (6 ёшдан бошлаб),

ЖУМҲУРИЯТ ВЕЛОТРЕКИДА:

— велосипедда умумжисмоний тайёргарлик гуруҳи.

ТЕННИС САРОЙИДА:

— ритмик гимнастика гуруҳи,
— умумжисмоний тайёргарлик гуруҳи.

БАРЧА ХОҲЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Двигатель ишлаб чиқарадиган Италия, ГФР, хорижий фирмаларнинг чет эл ускуналарини монтаж қилишга киришаётган

ТОШКЕНТ МОТОР ЗАВОДИГА

ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАРНИ

— рақамли дастур билан бошқариладиган дастгоҳларнинг операторлари, автомат линиялар ва агрегатли дастгоҳларнинг созловчи — операторлари, электрон системалар ва рақамли дастур билан бошқариладиган дастгоҳларнинг созловчи — операторлари, назорат — ўлчаш асбоблари ва автоматика бўйича чилангарлар, таъмирловчи — чилангарлар.

Завод шартнома асосида юқоридаги касблар бўйича ходимларнинг малакасини ўзгартиради ва ўқитади. Таълим «КАМАЗ», «ВАЗ», «ГАЗ» ва ҳоказо турдош ишлаб чиқаришларда ўтказилади. Ўқиш муддати — 3 ойгача. Ўқиш вақтида аввалги иш жойидаги ўртача ойлик маоши сақланиб қолади;

муҳандис — конструкторлар, технологлар, механиклар, электрончилар; болалар велосипедлари, мотоамортизаторларни чиқариш бўйича янги халқ истеъмол моллари чиқаришини ташкил этиш учун;

токарлар, штампловчилар, газ-электр пайвандчилар, механика—йиғув ишлари чилангарлари, саноат ускуналарини таъмирловчилар, эритувчи-қуювчилар, фрезерчилар, сайқалловчилар, бўёқчилар, техника назорати бўлими назоратчилари, консерваловчи-жойловчилар.

Ихтисоси бўлмаганлар заводда ёки Автомобиль-қишлоқ хўжалиги машиналари вазирлигининг илғор корхоналарида бирор касб эгаси бўлиши мумкин. Ўқиш муддати —2 ойдан 6 ойгача. Ўқиш пайтида ойига 100 сўмдан стипендия берилади. Меҳнатга ишбай-мукофотли, вақтбай мукофотли ҳамда билвосита-ишбай нарх-наволар бўйича ҳақ тўланади.

Ўқишдан кейин иш ҳақи 200 сўмдан 500 сўмгача.

1991—92 ЙИЛЛАРДА ЗАВОД ХОДИМЛАРИ УЧУН «БАХТ» МИКРОРАЙОНИ ҚУРИЛАДИ.

Ёлғизлар ётоқхона билан таъминланадилар, 3—5 йил мобайнида уй берилади.

ХИЗМАТ АВТОБУСЛАРИ ҚАТНАБ ТУРИБДИ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Оҳангарон шоссеси, 2-уй, 110 «э» автобус, 172-маршрутли такси метронинг «М. Горький» станциясидан қатнайди; «Тошкент мотор заводи» бекати («Бахт» кўли). Телефон 98-47-77.

БАРҚАРОРЛАШТИРИШ — ТУРҒУН ВАЗИЯТ, ДОИМИЙЛИКНИ ВУЖУДГА КЕЛТИРИШ ДЕМАКДИР.

ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШ — САВДОНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ДЕМАКДИР.

БУ ЭСА ҲОЗИРГИ КУННИНГ БИРИНЧИ ДАРАЖАЛИ ВАЗИФАСИДИР!

Чунки бугунги кунда деярли ҳар биримиз ҳар гал дўконга кирганимизда у ёки бу хилдаги мол йўқлигини ёки жуда кам миқдорда эканлигини кўрамиз.

АНА ШУ БОИСДАН ҲАР БИРИМИЗ ДЎКОНГА КИРИБ, ЭНГ ЗАРУР МОЛЛАРНИ ХАРИД ҚИЛА ОЛИШИМИЗ УЧУН

Тошкент шаҳар ижроия комитети «Ўзбекистон ССЖ аҳолисига озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат моллари сотишни барқарорлаштиришга доир вақтинча чоралар тўғрисида» қарор қабул қилди

БИРИНЧИ ГАЛДАГИ ЧОРА СИФАТИДА ҚУЙИДАГИЛАР БЕЛГИЛАНДИ:

молларнинг меъёр бўйича берилиши,

моллар шахснинг жумҳурият ҳудудида истиқомат қилишини тасдиқловчи ҳужжат асосида сотилиши.

БИТТА ХАРИДОР ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТИБ ОЛИШИ МУМКИН:

ун, гуруч ва ёрмалар — 2 кг. дан,
макарон маҳсулотлар — 1 кг.дан,
чой — 2 пачкадан,
ўсимлик мойи — 1 шишадан ва мол ёғи — 400 граммдан,
ип-газлама матолар — 6 метрдан ва ипак, жун ёки яримжун матолар — 3 метрдан,
тўр парда — 12 метрдан,
пойабзал — 1 жуфтдан,
тикув буюмлари — 1 номдагисидан 1 донадан,
ўрин-кўрпа буюмлари — 2 номдагисидан 1 донадан,
полос, гилам — 1 дона,
гилам-поёндоз — 6 метрдан.

Катта миқдордаги маҳсулотлар фақат бирор-бир тантанали сана, миллий маросимлар, маъракалар учунгина (ун, гуруч — 50 кг. дан, ўсимлик мойи — 10 кг. дан, мой ёғи — 3 кг. дан, чой — 1 кг. дан, гўшт — 10 кг. дан) сотилиши мумкин.

Тошкентда вақтинча яшаб турган шахслар — 1 кг. шакар, 200 г. сариёғ, 1 пачка чой, 0,5 кг. колбаса маҳсулотларини харид қилишлари мумкин.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ САВДО БОШ БОШҚАРМАСИ

бошқа йўналишларда ҳам жумҳурият аҳолиси учун истеъмол бозорини бойитиш юзасидан катта иш олиб бормоқда.

Чунончи, барча саноат моллари дўконларида — ягона дам олиш куни якшанба жорий этилди. Бу, савдо ташкилотларида молларнинг бирмунча йиғилиб туриши учун қилинган.

Ноҳия ижроия комитетлари орқали (жадвал асосида) корхоналар ва маҳаллалар бўйича харидоргир моллар савдоси ташкил этилади.

Савдо ходимларининг жойларда савдони ташкил этиш учун шахсий масъулиятини оширишга катта эътибор берилмоқда. Эндиликда, дўкон директорларининг иш жойлари савдо залларига ўтказилган. Бу юз бериши мумкин бўлган ихтилофларни тезроқ бартараф қилиш, харидорларга зарур тушунтиришларни бериш имкониятини яратади.

Мавжуд имкониятларни қидириб топиш бўйича ҳам ҳар тарафлама иш олиб борилмоқда — саноат корхоналари билан хизмат ҳамкорлиги ривожлантирилиб, ширкатчилар ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчилар учун моллар сотиб олинмоқда, хусусий ишлаб чиқариш авж олдирилмоқда.

Дўконларни ижарага бериш, улардан баъзиларини хусусий мулк сифатида берилиши, майда ишлаб чиқаришларнинг ривожлантирилиши каби янги иш усулларини жорий этиш имкониятлари кўриб чиқилмоқда.

Кам таъминланган кўпболали оилаларни зарур моллар билан таъминлаш вазифаси ҳал этилмоқда.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ САВДО БОШ БОШҚАРМАСИ.

«ЗЕНИТ-7» фирмали техно-савдо маркази

(Чехов кўчаси, 10, метронинг «Ойбек» станцияси)
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

ИККИ ҚУВВАТ ДИАПАЗОНИГА ЭГА «ОЛЕНЬ — 10» ҚУВВАТ РОСТЛАГИЧИНИ

79 ВАТТДАН 157 ВАТТГАЧА ВА 157 ВАТТДАН 315 ВАТТГАЧА — КУЧЛАНИШНИ РОСТЛАБ БЕРУВЧИ СН—315 «ОЛЕНЬ—10» РОСТЛАГУВЧИ БИЛАН ИШЛАЙДИГАН ТЕЛЕВИЗОР ВА РАДИО АППАРАТУРАЛАРИ ИСТЕЪМОЛ ҚИЛУВЧИ ҚУВВАТ ДИАПАЗОНИ АНА ШУНДАЙ.

Ростлагичдан фойдаланиш аппаратураларнинг аъло даражада ишлашини, электр қувватининг тежаб сарфланишини таъминлайди.

ТЕХНИК МАЪЛУМОТЛАРИ:

частотаси — 50 герц,
кучланиши — 220 вольт
бўлган ўзгарувчан ток тармоғи орқали ишлайди;
ҳажми — 292х176х97 миллиметр;
Электр қуввати сарфи — соатига 0,33 киловаттдан кўп эмас.

ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КОРХОНА — ГОРЬКИЙ МАШИНАСОЗЛИК ЗАВОДИ РОСТЛАГИЧНИНГ СОТИЛГАН КУНИДАН БОШЛАБ 40 ОЙ МОБАЙНИДА БЕНУҚСОН ИШЛАШИГА КАФОЛАТ БЕРАДИ.

Ростлагич электр двигатели бўлган приборлар ёки аппаратлар (компрессор совутгичлари, кир ювиш машиналари ва ҳоказо) билан ишлашга мўлжалланган эмас.

«ЗЕНИТ-7» ФИРМАЛИ ТЕХНО-САВДО МАРКАЗИ **соат 10 дан 19 гача ишлайди, танаффус соат 14 дан 15 гача, дам олиш куни — якшанба.**

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 54-04-92, 54-26-52.

«ЗЕНИТ — 7» ФИРМАЛИ ТЕХНО-САВДО МАРКАЗИ.

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИ

1982 ЙИЛГИ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ДАВЛАТ ЗАЁМИ

1982 ЙИЛНИНГ 1 ЯНВАРИДА 25, 50 ва 100 сўм ҚИЙМАТИГА ЭГА БЎЛГАН ОБЛИГАЦИЯЛАР 20 ЙИЛ МУДДАТГА ЧИҚАРИЛГАН.

100 сўм қийматга эга бўлган облигация иккита эллик сўмлик, бир серия икки номерли облигациялардан иборат; 25 сўмлик облигация эллик сўмлик облигациянинг ярми ҳисобланади.

Заём облигациялари ССЖИ Жамғармалар банкининг ташкилотлари томонидан эркин сотилади ва сотиб олинади.

Сизнинг хоҳишингизга кўра Жамғармалар банки облигацияларингизни сақлагани қабул қилиб олиши ва облигациянгизга чиққан ютуқлар ҳақида сизни хабардор қилиб туриши мумкин.

Облигацияларнинг даҳлсизлигига давлат томонидан кафолат берилади!

ҲАР ЙИЛИ 8 МАРТДА ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ ЎЙНАЛАДИ:

15 февраль ва 30 мартда,
15 май ва 30 июнда,
15 август ва 30 сентябрда,
15 ноябрь ва 30 декабрда.

ЭЛЛИК СЎМЛИК ОБЛИГАЦИЯГА 100, 250, 500, 1000, 2500, 5000 ва 10000 сўм миқдорида ютуқлар белгиланган, ютуққа облигациянинг қиймати ҳам киради.

10 МИНГ СЎМЛИК

ютуқнинг эгаси «ВОЛГА» ёки «ЖИГУЛИ» автомашинасини навбатсиз сотиб олиш ҳуқуқига эга.

5000 СЎМЛИК

ютуқнинг эгаси «ЖИГУЛИ» моделидаги автомобилни навбатсиз сотиб олиш ҳуқуқига эга.

Автомобиль қиймати билан ютуқ миқдори ўртасидаги фарқни ютуқ чиққан облигациянинг эгаси тўлайди.

МУВАФФАҚИЯТ СИЗГА ЁР БЎЛСИН!

...Сизларни ССЖИ Жамғармалар банки муассасаларида кутамиз.

ССЖИ ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)

6 — 11 НОЯБРЬ КУНЛАРИ

СОВЕТ ЦИРКИ УСТАЛАРИНИНГ

КАТТА БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ

икки бўлимдан иборат ранг-баранг дастур

ТОМОШАЛАР:

6, 7, 8, 9, 10 ноябрда соат — 11, 14, 17.00 да

БОШЛАНАДИ:

ОЛДИНДАН БИЛЕТ СОТИШ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН.

Оммавий талабномалар қабул қилинмоқда.

БОЛАЛАР ТАШКИЛОТЛАРИ ВА ҚИШЛОҚ АҲОЛИСИНИНГ ТАЛАБНОМАЛАРИГА НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ХИЗМАТ КЎРСАТИЛАДИ.

Касса дам олиш кунисиз соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-29-04.

Цирк фойесида сураткашлик салони ишлаб турибди.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

6, 7, 8, 9 ноябрь соат 16.00 ва 19.30 да

«ҚИЗИҚЧИ — 90» кўригининг ғолиби, кулги устаси

ҲОЖИБОЙ ТОЖИБОЕВ

ва

хушовоз хонанда

АБДУРАУФ ОЛИМОВ

ижросида

БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

Касса соат 11.00 дан 19.00 гача ишлайди.
Телефонлар: 41-74-30, 45-92-13.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 6/XIда **Гофман эртаклари,** 7/XIда **Балет кечаси** (15, 19.00), 8/XIда **Театрнинг етакчи солистлари концерти.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/XIда **Куёв,** 7/XIда **Нажот истаб,** 8/XI да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА 7, 8/XI да Байрам базми.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/XI да **Маугли** (10.00), **Майсаранинг иши** (16, 19.00), 7/XIда **Кулги ва қўшиқ кечаси** (16, 19.00), 8/XIда **Отасининг қизи** (13, 16, 19.00).

КИНО

6 НОЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (катта зал, 16, 18.30 20.40), «СЕВГИ ЭҲРОМИ» (кичик зал, 17, 19.30).

Чайка — «БУНДАЙ ЯШАБ БЎЛМАЙДИ» (17.00)., «ЯККАМА-ЯККА» (19.15, 20.45).

Восток — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (16, 18.30, 20.40).

Москва — «ТАНҲОЛИККА МАҲКУМ ЭТИЛГАН» (17, 19, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ШАОЛИНЬ ЛАМАГА ҚАРШИ» (жуфт соатларда).

К. Ёрматов номли — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (16, 18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЕНГИЛМАС ОЁҚ» (17, 19.00).

7, 8 НОЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (катта зал, 11.30, 16, 18.30, 20.40). «СЕВГИ ЭҲРОМИ» (кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).

Чайка — «БУНДАЙ ЯШАБ БЎЛМАЙДИ» (13, 17.00), «ЯККАМА-ЯККА» (11, 15.15, 19.15, 20.45).

Восток — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.40).

Москва — «ТАНҲОЛИККА МАҲКУМ ЭТИЛГАН» (11, 13, 15, 17, 19, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ШАОЛИНЬ ЛАМАГА ҚАРШИ» (жуфт соатларда).

К. Ёрматов номли — «ИШҚ ТЎРЛАРИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЕНГИЛМАС ОЁҚ» (11, 13, 15, 17, 19.00).

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53--79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140, 390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690, Д — 2201
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.